

TEMA BROJA
**Kako se Crna Gora
sprema za Upitnik**

INTERVJU
**Predsjednica NSEI
Makedonije,
Radmila Sekerinska**

ANALIZA
**Kada premijer
zaboravi na
osnovne postulate
demokratije**

DOKUMENTI
**Generalne ocjene
EK: koliko su
crnogorske
institucije
ispunile uslova
iz Mape puta**

KRIVAC

Bijeli Schengen nam je na dohvat ruke – vjerovatno da će članice Evropske unije odlučiti da crnogorskim institucijama daju rok do kraja jula kako bi napravile dodatni napor da ispune preostali dio uslova iz Mape puta.

Ako nam se posreći, Savjet ministara za pravosuđe i unutrašnje poslove mogao bi možda i odmah dati zeleno svijetlo za uspostavljanje bezviznog režima što je preduslov da, sa samo crnogorskim pasošem u džepu, krajem ove ili početkom sljedeće godine putujemo u 22 države EU, Norvešku i Island.

Međutim, u slučaju da Crna Gora ne bude stavljena na ovu listu neminovno će se nametnuti pitanje ko je za to kriv.

Prstom treba pokazati na Skupštinu koja je tek krajem godine usvojila Zakon o strancima čiju primjenu Evropska komisija traži kao uslov za uspostavljanje bezviznog režima. Krivca treba tražiti i u Vladi koja još nije izradila Prijedlog zakona o antidiskriminaciji, zatim na institucije koje se bore protiv korupcije i pranja novca, zbog malog broja pravosnažnih presuda ili neadekvatnih istraga. I, tako redom...

Evropska komisija je ubilježila da je Crna Gora do kraja maja izdala 100, 952 nova pasoša od kojih će veliki broj biti samo orden njihovim vlasnicima, s obzirom na želju i materijalne mogućnosti Crnogoraca da rade ili putuju po Evropi.

Ako je Komisija takvu Crnu Goru svrstala u isti koš sa Srbijom koja pravi regionalni problem time što izdaje pasoše kosovskim Albancima ili ako je dobila istu ocjenu kao Makedonija za bezbjednost, onda ni ona, niti članice EU, neće moći da ne budu krive u očima crnogorskih građana, ako ne dobijemo Bijeli Schengen.

V.Ž.

O Crnoj Gori u Berlinu (4. maj) – Održana međunarodna konferencija "Crna Gora na putu ka EU – izazovi i perspektive" u sjedištu fondacije Friedrich Ebert (FES) u Berlinu. Na skupu su učestvovali potpredsjednica Vlade **Gordana Đurović**, predsjednici Socijalističke narodne partije (SNP) i Pokreta za promjene (PzP) **Srđan Milić** i **Nebojša Medojević**, direktor ND Vijesti **Željko Ivanović** i izvršna direktorica Centra za građansko obrazovanje (CGO) **Daliborka Uljarević**. Crnogorski predstavnici, tokom boravka u Njemačkoj, razgovarali sa poslanicima Bundestaga i drugim zvaničnicima te države.

Biće izdato 12 hiljada viza (8. maj) – Ambasador Slovenije u Podgorici **Jernej Videtič** obavijestio potpredsjednicu Vlade Gordanu Đurović da ambasada te zemlje sada izdaje vize za 12 zemalja Schengenskog sporazuma, te da će u ovoj godini biti izdato oko 12.000 viza, odnosno za oko tri hiljade više nego u prošloj godini.

Dan Evrope na Žabljaku (9. maj) – Crnogorska vlada, delegacija Evropske komisije i Radio-televizija Crne Gore (RTCG) organizovali na Žabljaku proslavu 9. maja – Dana Evrope.

Optimističke prognoze (12. maj) – Ekonomska kriza neće značajnije uticati na evropske integracije Crne Gore i zemalja regiona, saglasili se učesnici skupa posvećenog efektima krize na proces integracija koji je organizovao nedjeljnik Monitor i Ambasada Republike Njemačke u Podgorici. Njemački ambasador **Peter Plate** poručio da EU "neće ostaviti zemlje regiona na cjedilu" i da će pomoći sve one zemlje koje sprovode neophodne reforme. Potpredsjednik Vlade i ministar finansija **Igor Lukšić** naveo da ekonomska kriza i mjere koje Vlada preduzima kako bi umanjila njene posljedice "neće suštinski uticati na napore koje Crna Gora preduzima na putu ka evropskoj porodici."

foto VIJESTI

Peter Plate

Njemačka ratifikovala SSP (16. maj) – Savezno vijeće njemačkog Bundestaga usvojilo Zakon o ratifikaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Crne Gore i EU.

Da li će Crna Gora dobiti bijeli Schengen (23. maj) – Makedonija je ispunila sve uslove iz Mape puta zbog čega bi trebala da bude stavljena na bijelu Schengen listu, dok su Srbija i Crna Gora ispunile "većinu" ili "veliku većinu" uslova iz mapa puta, objavila Evropska inicijativa za stabilnost (ESI). Ta organizacija navodi da su za Crnu Goru i Srbiju moguća tri rješenja – da ne dobiju bezvizni režim sa EU dok ne ispune sve uslove, da ga dobiju zajedno sa Makedonijom ili da im se da dodatni rok kako bi ispunile preostale uslove. Albanija i BiH nijesu ispunile uslove iz svojih mapa puta.

Upitnik do 1. avgusta (28. maj) – Upitnik za Crnu Goru mogao bi biti završen do 1. avgusta, najavio je direktor Direktorata za proširenje za zemlje zapadnog Balkana **Pierre Mirel** nakon sastanka privremenog Odbora za praćenje sporazuma o trgovini i srodnim pitanjima i sastanka plenarnog unaprijedenog stalnog dijaloga Crne Gore i EK.

POGLED IZ EU

Kako prevazići breme prošlosti

Proces proširenja EU počiva na istim vrijednostima koje su motivisale evropski ideal prije nekih 50 godina – miru, toleranciji i

Piše: Pierre Mirel

demokratiji. Onako kako su to uradile Francuska i Njemačka, tako i zemlje bivše Jugoslavije moraju da prevaziđu ožiljke prošlosti i rane iz ratova kako bi mogle zauzeti pravo mjesto u Evropi i potpuno se posvetiti evropskim projektima.

Završavanje suđenja za ratne zločine dio je ovog procesa. To je i indikator

Napredak zapadnog Balkana u procesu evropskih integracija i članstva u EU zavisi i od uspjeha tranzicione pravde, počevši od toga kako se suočava sa pitanjem ratnih zločina

kapaciteta zemlje i društva da pokaže zrelost u gonjenju i nošenju sa, često gnusnim zločinima, kao i u otvorenom bavljenju sa nasljeđem prošlosti. Ono je, takođe, ključni element spremnosti zemlje da se pridruži EU, i nešto je što smo mi pažljivo nadgledali kroz Proces stabilizacije i pridruživanja koji je uspostavljen 2000.

To što smo odmakli ovako daleko u procesu tranzicione pravde svjedoči o hrabrosti ljudi iz regiona – žrtava, ali i brojnih tužioca i sudija, kao i organizacija civilnog društva koji su se oduprli prijetnjama smrću i ostalim vrstama zastrašivanja u potrazi za pravdom za sve, nezavisno od uvjerenja, nacionalne ili etničke pripadnosti.

Ipak, ne možemo biti zadovoljni. Proces tranzicione pravde na zapadnom Balkanu – proces bavljenja sa greškama iz prošlosti – bio je opterećen raznim poteškoćama. Istovjetni izazovi tranzicije u demokratiju i konfrontiranja sa užasima prošlosti nijesu bili laki i još uvijek nailaze na poteškoće.

Kroz ovaj period postojale su namjere određenih ljudi za skretanje ovog procesa. To se nije desilo zahvaljujući velikom broju

publike koja se nalazi danas ovdje. To je i zasluga uticaja evropskih integracija koje su održale kontrolu nad ovim osjetljivim procesom tranzicije.

Napredak zapadnog Balkana u procesu evropskih integracija i članstva u EU zavisi i od uspjeha tranzicione pravde, počevši od toga kako se suočava sa pitanjem ratnih zločina.

Uslovi povezani sa saradnjom sa Međunarodnim tribunalom za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji, koja se tiče osumnjičenih za najteže ratne zločine su dobro poznati. Ali, to je samo dio priče. Drugi dio, vjerovatno još izazovniji za zemlje regiona, sastoji se u iznošenju ostalih ratnih zločina pred lice pravde. Ovo nije lak zadatak znajući da velika većina ratnih zločina je ili tek treba da bude procesuirana na nacionalnom nivou.

Proces stabilizacije i pridruživanje je

instrument za kroćenje ekstremnog nacionalizma i stabilizaciju mira kroz demokratsku, ekonomsku i društvenu transformaciju. On je jedinstven i stoga sveobuhvatan.

Međunarodni tribunal je samo jedan dio slagalice. Ne mogu se sjetiti nijednog bilateralnog sastanka tokom kojeg Evropska

Istina, odgovornost i pomirenje moraju doći iz samog regiona, ukoliko hoćemo da imaju dugoročan efekat

komisija nije vršila pritisak da se ubrza taj proces na nacionalnom nivou. Naša politička volja da se ovo dostigne ogleda se u našoj stalnoj finansijskoj i tehničkoj podršci, kako bi se izgradili kapaciteti i olakšala regionalna saradnja.

Ne treba da se fokusiramo samo na tretiranje ratnih zločina u užem smislu. Pravosudni sistemi moraju da se modernizuju kako bi osigurali ponovno zadobijanje povjerenja građana. Funkcionalno sudstvo je sastavni dio društva, a povjerenje u sudski sistem je ključni dio ostvarivanja tranzicione pravde.

Ukoliko postoji veće povjerenje u pra-

vosudni sistem u regionu, to bi trebalo da obezbijedi veću saradnju i, nadam se, veće izgleda za ekstradiciju ratnih zločina u regionu. Ukoliko postoje garancije za pošteno suđenje, bez obzira na to gdje se suđenje održava, ovo bi trebalo da bude moguće.

Tranziciona pravda mora da se bavi vladavinom prava u najširem smislu, izgradnjom kulture demokratskog upravljanja i zaštitom osnovnih ljudskih prava, kao i da obezbijedi da proces tranzicije i promjena uključi sve aktere. To su razlozi koji čine ulogu koju igra civilno društvo tako važnom.

Komesar Ren je nedavno upozorio: "Bolje bi bilo da izvozimo stabilnost ka Balkanu, nego da odatle uvozimo nestabilnost." Zemlje zapadnog Balkana, kao buduće zemlje članice, bi trebale da doprinesu duhu lojalnosti i solidarnosti i da saraduju sa ostalim zemljama članicama, uključujući ovdje i susjedne zemlje regiona, na putu ka ostvarivanju zajedničkih ciljeva i vrijednosti.

Ali, i pored svega što je EU uradila i radi, ona ne može preuzeti vlasništvo nad procesom. Istina, odgovornost i pomirenje moraju doći iz samog regiona, ukoliko hoćemo da imaju dugoročan efekat. Na vašim je zemljama, uz vašu pomoć, da prevazidete naslijeđe prošlosti. Ovi naporu moraju se moraju napraviti na svim nivoima – vlasti, sudstva i civilnog društva.

Stoga ja toplo pozdravljam inicijativu NVO, vašu inicijativu, da uspostavite

Skupštinu Koalicije za REKOM. Uz ovakve inicijative i uz stalnu podršku i pritisak koji dolaze iz EU, nadam se da će zemlje regiona polako biti u stanju da rasčiste sa prošlošću i da će, shodno tome, izgraditi svoju budućnost. Budućnost koja će, nadam se, biti oslonjena na EU.

Iz govora Pierre Mirela na Petom regionalnom forumu o tranzicionoj pravdi u post-jugoslovenskim zemljama, održanom u Bečićima 29.-30. maja, 2009. Autor je direktor Odjeljenja za zemlje zapadnog Balkana, Generalni direktorat za proširenje, Evropska komisija)

KAKO SE CRNA GORA SPREMA ZA UPITNIK EVROPSKE KOMISIJE

Treningom do prave forme

Crna Gora izgleda da je spremila "dobrodošlicu" za Upitnik iz Brisela –

Piše: Danilo Mihajlović

državni službenici se edukuju kod međunarodnih eksperata, napravljena je dobra baza prevodilaca i pri kraju je izrada priručnika za prevođenje pravnih akata, a uveliko se radi na obezbjeđivanju jake informatičke podrške kako bi se odgovori Evropskoj komisiji dostavili u "razumnom" roku.

Prema nepotvrđenim informacijama, Evropska unija bi tokom jula zvaničnoj Podgorici trebalo da dostavi preko četiri hiljade pitanja koja se tiču cjelokupnog funkcionisanja države, nakon što je Savjet ministara EU u aprilu dao zeleno svjetlo crnogorskoj aplikaciji za članstvo.

Sastavljanje odgovora na pitanja EK i njihovo prevođenje opsežan je i zahtjevan zadatak koji iziskuje blagovremene i obuhvatne pripreme. Takođe, odgovaranje na Upitnik predstavlja svojevrsan test administrativnih kapaciteta i političke opredijeljenosti integracijama.

Šefica Sekretarijata za evropske integracije (SEI) Ana Vukadinović kazala je da je to vladino tijelo sačinilo svobuhvatan program edukacije državnih slu-

žbenika i da je od trenutka predaje aplikacije, 18. decembra prošle godine, održan veliki broj seminara u cilju što bolje pripreme za odgovore Upitnik.

"Održano je mnogo višednevnih seminara, sastanaka, treninga i sličnih vidova edukacije za veliki broj državnih službenika koji će učestvovati u izradi odgovora na Upitnik EK. Kompleksan proces pripreme odgovora na Upitnik Evropske komisije, SEI je realizovao u saradnji sa projektima podrške koji uključuju

Twining program, zatim Program za razvoj kapaciteta CDP, kao i program Evropskog pokreta u Crnoj Gori (EPuCG) uz podršku

fondacije Friedrich Ebert", kazala je ona za *Evropski puls*.

Hrvatska i Makedonija, koje su već prošle kroz iste procese, na Upitnik su odgovorile u roku od oko četiri mjeseca. Hrvatska je na više od 4.500 pitanja odgovorila na 7.000 strana, dok je Makedonija, na približno isti broj pitanja, u Brisel poslala oko 14.000 strana. Sekretarijat za evropske integracije je krajem prošle godine obezbijedio prevod upitnika i odgovora Hrvatske i Makedonije i prosljedio ga ministarstvima i državnim institucijama kako bi se službenici upoznali sa tim materijalom. Vlada je u januaru pozvala administraciju da

Ana Vukadinović

foto: VIJESTI

SLUŽBENICI OZBILJNO SHVATILI SVOJU MISIJU

Generalni sekretar EPuCG **Momčilo Radulović** najavio da će ta organizacija, odmah po izboru nove vlade, nastaviti da obučava državne službenike kako bi, novih 150 ljudi, što spremnije dočekali pitanja EK.

Na pitanje da li to znači da odugovlačenje sa sastavljanjem nove vlasti uporava taj proces, on je odgovorio odrečno.

Radulović je, međutim, rekao da su Evropskom pokretu "prijatno iznenađeni" odnosom službenika prema stručnim seminarima, pojasnivši da sada na predavanjima ima "puno više ozbiljnosti nego na početku obuke".

"Nijesu baš svi bili previše zainteresovani za rad, ali većina

je shvatila značaj tog pitanja. To će apsolutno do sada biti najveći projekat crnogorske Vlade, koji zahtijeva apsolutnu posvećenost svih njenih struktura. To je veliki napor, ali od njegove realizacije u velikoj mjeri će zavistiti stav Brisela prema Crnoj Gori i njenom, daljem evropskom putu. Ima još mnogo posla, ali bitno je da smo počeli", kazao je on.

Radulović je kazao da su u Evropskom pokretu smatrali da je obuka službenika za Upitnik dobar način da se civilni sektor, na stručan i efikasan način uključi i još više doprinese kompletnom procesu integracija.

Više od 150 državnih službenika u posljednjih šest mjeseci obučeno je da, u domenu svoje struke, uspješno odgovori na Upitnik.

"Time smo vrlo direktno doprinijeli podizanju državnih kapaciteta za izazove koje nam nameće proces evropskih integracija", kazao je Radulović.

Momčilo Radulović

proučava te materijale jer pretpostavlja da će 70% do 80% pitanja koje dobije Crna Gora biti identično onim koje je dobio zvanični Zagreb i Skoplje.

Vukadinović je kazala da SEI ima dobru saradnju sa državnim organima i institucijama iz okruženja koje se bave evropskim integracijama, te da su u pripremi za Upitnik, saradivali sa ekspertima iz zemalja koje su "uspješno okončale fazu pripreme i odgovaranja na pitanja EK i na

taj način stekle status zemlje kandidata za članstvo u EU".

"Riječ je o visokim činovnici-

Više od 150 državnih službenika u posljednjih šest mjeseci obučeno je da, u domenu svoje struke, uspješno odgovori na Upitnik. Generalni sekretar EPuCG Momčilo Radulović najavio da će ta organizacija, odmah po izboru nove vlade, nastaviti da obučava državne službenike kako bi, novih 150 ljudi, što spremnije dočekali pitanja EK

ma hrvatske, makedonske i slovenačke državne administracije koji su imali ključnu ulogu, kako na planu koordinacije, tako i u

samom procesu izrade i prevođenja odgovora na Upitnik EK. Gostujući eksperti prenijeli su nam svoje iskustvo i time značajno pomogli crnogorskim kolegama da osmisle kompletnu organizaciju odgovaranja na Upitnik i izrade neophodna prateća dokumenta", istakla je Vukadinović.

Pitanja u Upitniku grupisana su u tri osnovne cjeline – politički kriterijumi, ekonomski kriterijumi i sposobnost primjene evropskog zakonodavstva, usvajanje evropskih standarda u sprovođenju različitih sektorskih politika.

Treći dio Upitnika, sposobnost primjene evropskog zakonodavstva, podijeljen je na pregovaračka poglavlja. U Upitniku koji su dobile Hrvatska i Makedonija ovaj dio bio je svrstan u 29 poglavlja, koliko ih je tada bilo, dok će Upitnik za Crnu Goru sadržati 33 poglavlja.

Vukadinović je kazala da složen posao za ovdašnju administraciju u vezi pripreme za pitanja Evropske komisije nije moguće uraditi bez adekvatne Informatičke podrške, naročito kada se ima u vidu "krajnje limitiran vremenski rok za dostavljanje odgovora". "Zato je SEI izuzetno angažovan na obezbjeđenju takve podrške. Informatički sistem bi trebalo značajno da doprinese uspješnijoj

koordinaciji i praćenju dinamike odgovaranja na Upitnik EK, kao i da obezbijedi lakšu i organizovaniju razmjenu informacija

unutar državnih organa, efikasnije korišćenje raspoloživih resursa, te blagovremeno upozoravanje o eventualnim kašnjenjima ili neizvršenju obaveza. Vodeći računa o strategiji razvoja Informatičnog sistema državnih organa Crne Gore, iskustvima drugih zemalja kao i aktuelnim kretanjima u informatičkom svijetu opredijelili smo se za WEB PORTAL kao alat za informatičku podršku ovog procesa. Do prijema Upitnika Portal će biti u potpunosti implementiran, korisnici obučeni pa i sa ovog aspekta očekujemo uspješnu podršku prilikom odgovaranja na Upitnik", rekla je Vukadinović.

I potpredsjednica Vlade **Gordana Đurović** prije nekoliko dana je istakla da crnogorska administracija, bez obzira na izborni ciklus i finasijsku krizu, dosta kvalitetno uspijeva da odgovori na sve evropske

obaveze, uključujući i pripremu za Upitnik.

Ona je kazala da se Crna Gora ozbiljno priprema za upitnik

EK, ističući da se nada da će na sva pitanja iz upitnika biti odgovoreno u razumnom roku i na kvalitetan način.

Direktor Direktorata za proširenje za zemlje zapadnog Balkana **Pierre Mirel** koji je prije nekoliko dana boravio u Podgorici najavio je da bi upitnik za Crnu Goru mogao biti završen do 1. avgusta.

"Radimo naporno na pripremi upitnika i nadam se da bi mogli svoj posao da završimo do naših ljetnjih odmora. Kod nas on obično počinje 1. avgusta", kazao je Mirel.

On je rekao da je rad na upitniku težak, jer treba odgovoriti na mnogobrojna pitanja i dao savjet: "veoma je važno da se ne ponavljate kada budete odgovarali na naša pitanja, već da nas usmjerite na neki dokument gdje odgovor već postoji".

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

PRIJAVILO SE PREKO 200 PREVODILACA

Vukadinović je kazala da u okviru Sekretarijata postoji Odsjek za koordinaciju prevođenja koji će, kako je rekla, u predstojećem periodu obavljati izuzetno obiman i odgovoran posao koordinacije prevođenja pitanja i odgovora iz Upitnika EK.

Pošto je obim posla na planu prevođenja odgovora na Upitnik izuzetno velik, moguće oko deset hiljada strana, a kasnije i u prevođenju evropskog prava, SEI, prema njenim riječima, objavio je javni poziv i pružio priliku svim zainteresovanim prevodiocima da se uključe u ovaj proces.

"Na poziv se prijavilo preko dvije stotine prevodilaca, za koje je organizovano testiranje, tako da sada imamo jednu jaku bazu prevodilaca, sa podacima o nivou stručnosti i oblastima specijalizacije", rekla je Vukadinović.

On je dodala da prevodi odgovora na Upitnik, kao i bilo kojeg zvaničnog dokumenta, moraju biti jednoobrazni i da je zbog toga pri kraju izrada priručnika za prevođenje pravnih i drugih akata.

"Na njemu su radili eminentni stručnjaci iz Crne Gore u saradnji sa SEI. Priručnik je završnoj fazi izrade, i sastoji se iz dva dijela: prevođenja pravnih akata Evropske unije na crnogorski jezik i prevođenja crnogorskih pravnih akata na engleski jezik. Priručnik će biti obavezan za sve prevodioce koji budu angažovani u prevođenju u oblasti evropske integracije", naglasila je ona.

KAKO IZGLEDA KADA PREMIJER KOJI HOĆE U EU ZABORAVI NA OSNOVNE POSTULATE DEMOKRATIJE

Sa Šinavatom u Evropu!?

Dok u Velikoj Britaniji šef parlamenta podnosi ostavku zato što su neki poslanici olako

Piše: Neđeljko Rudović

trošili državne pare i dok **Gordon Brown** sa strahom svako jutro otvara izdanja najuticajnijih britanskih listova procjenjujući hoće li morati na vanredne izbore, predsjednik crnogorske Vlade **Milo Đukanović** lakonski poručuje crnogorskoj javnosti da mu se ne miješa u posao i da pusti ministre na miru.

Povod je famozni "slučaj Šinavatra" i odluka Đukanovićeve Vlade da izda crnogorski pasoš bivšem tajlandskom premijeru i bjeguncu sa Interpolove potjernice **Taksinu Šinavatri**. Upravo kada je to postalo poznato javnosti, jer je Taksin evidentiran prilikom ulaska u Liberiju kao crnogorski državljanin, Evropska komisija je pravila izvještaj o tome da li je Crna Gora spremna za ulazak na Bijelu Schengen listu i dobijanje bezvизnog režima.

Javnost je postavljala pitanje da li će to umanjiti šanse Crne Gore za liberalizaciju viznog režima sa 22 zemlje Evropske unije, Norveškom i Islandom, da bi prvi odgovor iz Vlade bio da insistiranje na toj priči i škakljivim pitanjima o tome ko je odgovoran zapravo pravi štetu. Kako je "slučaj Šinavatra" sedmicama ostajao aktuelan, stigla je i poruka od premijera u njegovom prepoznatljivom, drčnom maniru.

"Odgovor je dao ministar unutrašnjih poslova **Jusuf Kalamperović**. Ministar je već kazao da je u više

navrata procijenio da postoje interesi i da je dao crnogorsko državljanstvo određenim osobama. Sada vidim iz medija ili nevladinih organizacija vrednosne sudove da li je to trebalo ili nije. Moj odgovor je kada oni budu ministri unutrašnjih poslova, oni će suditi o tome. Dok je Kalamperović ministar, on treba da sudi o tome. I, što se mene tiče, vjerujem da je o tome sudio veoma vodeći računa o interesima Crne Gore", bile su Đukanovićeve riječi.

Potom je naglasio da oni ljudi koji se previše uživljavaju u ulogu ministra "pa bi oni davali ili ne pasoš, učestvuju na izborima, pobijede, neka steknu pravo i onda neka revidiraju odluke koje pri ovakvom rasporedu demokratskih snaga na političkoj sceni pri-

Kada se Đukanovićeva izjava pročita pažljivije, onda ona glasi ovako "pobijedili smo na izborima i imamo pravo da radimo što god nam pada na pamet". Druga njegova zanimljiva poruka je: "Nećemo nikome da podnosimo račune"

padaju nama".

Kada se Đukanovićeva izjava pročita pažljivije, onda ona glasi ovako "pobijedili smo na izborima i imamo pravo da radimo što god nam pada na pamet".

Druga njegova zanimljiva poruka je: "Nećemo nikome da podnosimo račune".

Tako je predsjednik Vlade Crne Gore još jednom izazvao dileme gdje pripada, kuda ide i da li je istinski posvećen onome o čemu priča novinarima i evropskim zvaničnicima kada nije nervozan, govoreći da je članstvo Crne Gore u EU strateški cilj ove vlasti. Jer, da li neko ko sebe smatra kandidatom za članstvo u EU smije sebi da dozvoli da kritikuje javnost zato što želi da zna. Tako nešto bi bilo smiješno i pomisliti, a kamoli reći u bilo kojoj zemlji EU.

Đukanovićev istup zabrinjava jer je to rječnik autokrate, koji ni najmanje veze nema sa evropskim vrijednostima i osnovnim postulatima demokratije. A oni glase da premijer i ministri nijesu izabrani da bi radili što im je volja nego da bi u ime svih građana upravljali zemljom u opštem interesu. Opšti interes je nesporno da Crnoj Gori budu ukinute vize. Takođe, onaj ko je dobio mandat ima četiri godine da pokaže umije li da vodi državu, a za to vrijeme mora da podnosi račun javnosti, jer ga je ona tu izabrala. Da bi sljedeći put na izborima odlučila kome će dodijeliti premijersku poziciju javnost mora da zna kako sadašnji premijer radi i, između ostalog, što ga je navelo da Šinavatri izda pasoš ako je bio svjestan da to može štetiti

državi. Pošto javnost ima pravo da zna Đukanović mora da joj pruži suvislo objašnjenje jer je on ništa drugo do "sluga" građana koji ne bi bio tu da mu oni nijesu ukazali povjerenje.

Ovo su osnovni postulati koje ne poštuje neko ko treba da vodi ovu državu u Evropu. Ili ih možda nije ni svjestan s obzirom da je 20 godina na vlasti. Vjerovatnije je ovo drugo čim ima smjelosti da pokuša da učutka one koji nastupaju u ime znatiželjne javnosti. Đukanovićev istup vjerovatno neće ostati neprimijećen u evropskim prijestonicama, koje u narednih nekoliko mjeseci moraju da kažu da li se slažu da im državljani Crne Gore ubuduće u posjete dolaze bez viza, samo sa novim modernim biometrijskim pasošima, kakav doduše posjeduje i čovjek koji se skriva od Interpola.

PREDSJEDNICA NACIONALNOG SAVJETA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE MAKEDONIJE
RADMILA SEKERINSKA

Za Upitnik je ključna priprema

Predsjednica makedonskog Nacionalnog savjeta za evropske integracije **Radmila Sekerinska** kazala je da će uloga tog tijela koje, kao i u Crnoj Gori, ima savjetodavnu funkciju dobiti na težini kada počne pregovarački proces sa Evropskom unijom.

Sekerinska je, u razgovoru za *Evropski puls*, objasnila da je Savjet u Makedoniji osnovan na osnovu dogovora vlasti i opozicije iz 2005. godine.

"Smatrali smo da opozicija mora biti dio evropske agende jer Evropska unija ne pregovara sa Vladom, nego sa državom", pojasnila je Sekerinska.

Ona je dodala da su članovi Nacionalnog savjeta za evropske integracije poslanici, potpredsjednik Vlade za evropske integracije, predstavnici nevladinog sektora, medija, akademije nauka i umjetnosti, religijskih zajednica, sindikata...

Tako široka zastupljenost predstavnika različitih institucija i organizacija, kazala je ona, pokazuje da u Makedoniji postoji širok konsenzus

Makedonija je uspješno odgovorila na Upitnik Evropske komisije, prije svega, zato što smo se za taj proces spremali godinu dana. Oko 1,000 ljudi iz administracije, imenom i prezimenom, bili su angažovani na konkretnim pitanjima

za EU.

● Kako Savjet funkcioniše?

Na sreću Vlade, a na našu žalost, Nacionalni savjet nema izvršnu funkciju. No, mislim da je to logično. Ne možete u jednoj državi imati dvije izvršne vlasti koje rade na istom pitanju.

Savjet funkcioniše po principu konsenzusa što malo usporava njegov rad, ali on je tu da ima političku

Radmila Sekerinska

težinu, da sugeriše Vladi.

Najveća uloga Savjeta biće u toku pregovora sa EU koji bi, nadam se, uskoro mogli početi. Kada se otvore pregovori, sve te pregovaračke pozicije moraju doći u Skupštinu, moraju biti razmatrane na Savjetu.

● **Kakva je saradnja između opozicije i vlasti u Makedoniji kada je riječ o evropskim integracijama?**

Makedonija je uspješno odgovorila na Upitnik Evropske komisije, prije svega, zato što smo se za taj proces spremali godinu dana. Oko 1,000 ljudi iz administracije, imenom i prezimenom, bili su angažovani na konkretnim pitanjima

Imamo sreću da nikada nijesmo imali ozbiljniju antievropsku partiju.

Za evropske integracije deklarativno se zalažu sve ozbiljne partije, ali je stvarnost drugačija.

Mi iz opozicije često kritikujemo Vladu da ne radi dovoljno na ovom cilju i da upravo zbog toga Makedonija ne može da počne pregovore za članstvo u EU.

Makedonija već tri – četiri

godine ima status kandidata, ali nikako da dobije datum otpočinjanja pregovora.

Prema planovima koje smo radili 2003. – 2005. godine, Makedonija bi 2010. trebala biti spremna za članstvo.

Očekivali smo da 2011. ili 2012. godine eventualno postanemo i članica EU.

Makedonija je izgubila dragocjeno vrijeme. Mislim da sadašnja vlast nije iskoristila činjenicu da u cjelosti imamo konsenzus oko evropskih integracija i više se zanimala drugim pitanjima nego ovim, za mene, glavnim strateškim ciljem.

● **Bili ste, kao potpredsjednica u Vladi Makedonije, osoba koja je vodila proces odgovaranja na Upitnik Evropske komisije. Kako je Makedonija obavila taj zadatak?**

Makedonija je uspješno odgovorila na Upitnik Evropske komisije, prije svega, zato što smo se za taj proces spremali godinu dana.

Oko 1, 000 ljudi iz adminis-

tracije, imenom i prezimenom, bili su angažovani na konkretnim pitanjima.

Znali smo, u svako vrijeme, ko je odgovoran za koje pitanje, da li ima nekakvih razlika u mišljenju i znali smo datum koji smo postavili kao cilj da odgovorimo.

Planirali smo da za tri mjeseca imamo odgovore i završili smo ih nekoliko dana prije tog roka, upravo zbog toga što smo najteži dio posla, one prave pripreme, uradili prije nego što smo dobili Upitnik od Evropske komisije.

● **Da li je Makedonija dobila dodatna pitanja kao što je to bio slučaj sa Hrvatskom?**

Da. Mi smo 14. februara dobili Upitnik, dali odgovore i onda smo krajem jula dobili dopunska pitanja.

To, uglavnom, nijesu bila pitanja koja se tiču nekih neodgovorenih stvari, to su bila pitanja o novim političkim događajima i problemima u Makedoniji do kojih je došlo u međuvremenu.

U stvari, ta dopunska pitanja bila su dokaz da smo prvi dio posla veoma kvalitetno obavili.

● **Da li je tačno da Evropska komisija ne gleda blagonaklono, ako**

dio pitanja i odgovora dospije u javnost u toku procesa odgovaranja?

To je tačno.

Mi smo dobili tu poruku od Evropske komisije i čak smo tražili od nje da još jednom razmisli o svojoj politici – da nam možda daju šansu da objavljujemo te odgovore. Kada nešto skrivate, javnost misli da se ko zna što tu dešava.

Međutim, Evropska komisija je bila jasna – odgovore na pitanja ne smije da dobije niko prije nas.

Mi smo onda dva dana ili nekoliko sati poslije predavanja

odgovora Evropskoj komisiji, ne sjećam se tačno, postavili odgovore na našem web sajtu.

Jedan od najboljih komplimentata o našem radu je to što su se na Internet forumu javljali makedonski građani, naši građani iz inostranstva koji su, kada su pročitali upitnik i odgovore koje smo objavili na web strani, govorili da su iznenađeni što je naša administracija napokon riješila da priča otvoreno, direktno, jasno i precizno.

● **Što bi bio Vaš savjet crnogorskoj administraciji i vlastima kada je riječ o odgovorima na upitnik?**

Prvo, čestitam što ste odlučili da aplicirate i pored toga što poruke iz EU nijesu uvijek bile najpozitivnije. To je bio slučaj i sa nama, testiraju našu odlučnost da sprovedemo naše strateške ciljeve.

Što se tiče Upitnika, ta dva – tri mjeseca je stvarno potrebno raditi i živjeti za to. Administracija će raditi svoj dio posla, ali bez političkog pozitivnog pritiska, bez užasno jake radne discipline, teško je taj posao završiti kvalitetno.

Mislim da je Crna Gora država koja rješava svoje probleme i to trebate objasniti u Upitniku.

UPITNIK JAČA ADMINISTRACIJU

● **Komisija ukazuje da Crna Gora ima problema sa administrativnim kapacitetima. Kakve su bile ocjene Komisije o administrativnim kapacitetima Makedonije prije nego što ste dobili Upitnik?**

Puno ljudi u Briselu, naročito oni u direktoratima Evropske komisije, bili su iznenađeni kvalitetom i tačnošću naših odgovora.

I prije Upitnika, a nažalost i danas, možda najveće kritike koje Makedonija dobija na svom evropskom putu su u vezi njenih administrativnih kapaciteta.

Evropska komisija ukazuje da se još puno toga mora uradi na polju konkurencije, profesionalnosti, nezavisnosti naše administracije.

Mislim da je to sudbina malih država, kao što je Makedonija, a još više Crna Gora.

Ne možemo nikada imati dovoljan broj kvalitetnih ljudi u administraciji. Zbog toga je za nas veoma važno da puno radimo na poboljšanju svoje administracije.

Mi smo administraciju poboljšali u toku izrade upitnika. Veliki broj ljudi iz administracije, koji su radili na odgovorima, a koji su imali samo generalnu ideju što to znači EU, morali su razumjeti da Evropska unija znači promjenu njihovog svakodnevnog rada i života.

V. ŽUGIĆ

ZAPADNI BALKAN 1989–2009: KOSOVSKO PITANJE U SVIJETLU EVROPSKE INTEGRACIJE REGIONA

Srbiju da vodi razum

Evropska
perspektiva
socijalističke
Jugoslavije

Rušenje Be-
rlinskog zida 1989.
je u državama

Piše: Vladimir Pavićević

centralne i istočne Evrope označilo početak transformacije njihovog ekonomskog, pravnog i političkog sistema u moderne zajednice koje se temelje na tržišno orijentisanoj privredi, vladavini prava i političkom pluralizmu. Usmjerenost ka novim vrijednostima bila je jasno određena i inspirisana idejom o članstvu u Evropskoj zajednici (EZ), što je trebalo da obezbijedi konačno ujedinjenje dva dijela evropskog kontinenta koja su tokom pola vijeka bila razdvojena neprobojnim zidom.

Od svih komunističkih država u Evropi, evropska perspektiva je 1989. bila najbliža tadašnjoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji (SFRJ). Saradnja Jugoslavije sa EZ mahom je bila ekonomska, pa su odnosi razvijani

kroz potpisivanje niza sporazuma koji je trebalo da obezbijede jaču povezanost jugoslovenske i privrede država članica EZ. Od 1970. do 1990. državni bivše SFRJ su sa predstavnicima Evropske ekonomske zajednice (EEZ) potpisali dva trgovinska sporazuma, Sporazum o saradnji, Protokol o trgovini i dva finansijska protokola, a organizovano je i devet sastanaka savjeta za saradnju EEZ i SFRJ na ministarskom nivou.

Nestankom razuma u politici krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina prošlog vijeka, iščezla je i evropska perspektiva socijalističke Jugoslavije.

Zapadni Balkan: dvadeset godina kasnije

Od svih država koje su nastale na tlu bivše SFRJ, samo je Slovenija postala punopravna članica EU 2004, dok se preostale zemlje nalaze u predvorju Evrope. Proces evropeizacije regiona, naročito Srbije, dodatno je usporen nakon što je 17. februara 2008. Skupština Kosova donijela odluku o proglašenju nezavisnosti. Time je pitanje načina na koji Srbija treba da reaguje na proglašenje kosovske nezavisnosti potisnulo raspravu o evropskoj perspektivi Srbije i dovelo u pitanje brzinu integracije ove države i njenih susjeda u EU.

Pitanje definisanja statusa Kosova

postalo je izrazito značajno nakon što je tokom 1997. rasplamsan sukob između Albanaca i Srba na Kosovu. Bojkot državnih institucija i stvaranje paralelnih institucija sistema na Kosovu, govorilo je o riješenosti albanske populacije da ne prihvati ni minimalne nadležnosti Srbije na Kosovu. U martu 1997. Albanci saopštavaju da je, usled dugotrajnog diskriminatornog odnosa prema albanskoj nacionalnoj manjini, tokom kojih su albanskom stanovništvu uskraćivana prava, njihov cilj postalo stvaranje nezavisne države Kosovo. Iste godine Albanci na Kosovu su radikalizovali načine borbe za ostvarenje svojih ciljeva sve do oružane pobune koju je Oslobođilačka vojska Kosova vodila protiv pripadnika srpskih policijskih snaga. Nastojanja da se do rješenja dođe mirnim putem propala su u februaru 1999. nakon konferencije u Rambujeu, na kojoj je srpska delegacija, predvođena **Milanom Multinovićem**, odbila da stavi potpis na ponuđeni prijedlog.

Pravdajući svoje angažovanje zločinima prema Albancima u kojima je početkom 1999. ubijen veliki broj civila, NATO je 24. marta 1999. započeo vojnu intervenciju protiv Savezne Republike Jugoslavije (SRJ). Rezultat desetonedjeljne intervencije bilo je povlačenje vojnih i policijskih snaga SRJ i Srbije, koje je uređeno Kumanovskim sporazumom, kao i definisanje statusa Kosova Rezolucijom 1244 Ujedinjenih nacija. Upravljački kapaciteti Srbije nad Kosovom preneti su na administraciju Ujedinjenih nacija (UNMIK).

Nakon demokratskih promjena 2000. Srbija se i dalje suočavala sa teškim pitanjem definisanja statusa Kosova. U februaru 2006, u Beču je otpočeo pregovarački proces o budućem statusu Kosova. članovi srpske delegacije su smatrali da Kosovo treba da ostane dio pravnog, političkog i ekonomskog sistema Srbije. Tri su najvažnija argu-

menta koja su koristili srpski pregovarači:

1. poštovanje odredbi međunarodnog prava, prema čemu je Srbija međunarodno priznata država i članica UN, te njene granice, shodno i članovima Završnog akta iz Helsinkija, ne bi trebalo da budu upitne. Dodatak ovom argumentu predstavlja i sadržina UN Rezolucije 1244, koja rješenje statusa Kosova vezuje za poštovanje teritorijalnog integriteta i suvereniteta SRJ, čiji je Srbija nasljednik;
2. konstruktivno učešće u pregovaračkom procesu, koje je Srbija pokazala tokom ovih pregovora. Srbija je, najprije preko plana suštinske autonomije, potom i kroz prijedlog da se model Hong Konga primijeni na Kosovu, ponudila predstavnicima kosovskih Albanaca stepen autonomije koji zadovoljava postignute standarde u oblasti zaštite ljudskih prava i nivoa nadležnosti koje jedan entitet može da ima unutar granica suverene države, pa i više od toga;
3. osjećaj pravde i pravičnosti, koji patnje albanskog stanovništva vezuje za djelovanje **Slobodana Miloševića**, a ne srpske države. Osim što je vodio represivnu politiku na Kosovu, Milošević je, koncentrišući sve više moći u svojim rukama, onemogućavao normalno funkcionisanje političkih institucija i spriječavao razvoj građanskog društva u Srbiji. Time je sam postao najveća prepreka demokratskom preobražaju Srbije. Politička elita koja je na izborima 2000. osvojila vlast, usmjerila je Srbiju ka EU i saradnji sa međunarodnom zajednicom, istovremeno gradeći stav da bi bilo nepravedno da nova Srbija plaća punu cijenu Miloševićeve politike. Osjećaj za pravdu je najbolnije dirnut upravo stavom kosovske elite i najuticajnijeg dijela međunarodne zajednice da Kosovo treba da bude nezavisno.

Članovi delegacije kosovskih Albanaca su smatrali da Kosovo treba da postane nezavisna država i za to su koristili tri jaka argumenta:

1. brojnost pripadnika albanske populacije, čime se sugerše da preko 90% stanovništva Kosova čine Albanci koji su jedinstveni u stavu da je stvaranje nezavisne države za njih jedino rješenje. Pokušaj da se Kosovo, mimo

želje albanske populacije, očuva kao dio Srbije imalo bi, sa druge strane, za rezultat stvaranje velike i homogene grupe stanovnika koji bi bili neloyalni Srbiji. Time bi se stvorili uslovi za trajnu nestabilnost političke zajednice i onemogućilo stvaranje pretpostavki za demokratsku konsolidaciju Srbije;

2. duga istorija sukoba na Kosovu tokom kojih su albanskom stanovništvu uskraćivana bazična prava, čime se saopštava da je u Srbiji postojao dugotrajni diskriminatorski odnos prema albanskoj nacionalnoj manjini;
3. zločini koji su izvršeni prema Albancima na Kosovu 1999, čime se ukazuje da je u akcijama koje su prethodile bombardovanju NATO i tokom njega, ubijen veliki broj civila, a iz svojih domova prognano više stotina hiljada ljudi. Nemogućnost opstanka Kosova u okviru Srbije najjače je temeljen na ovom argumentu.

Pregovori nijesu obezbijedili rješenje kosovskog problema, pa su kosovski Albanci odlučili da proglase nezavisnu državu Kosovo. To su učinili 17. februara 2008. I dok je ovaj događaj u Prištini obilježen vatrometom, u Beogradu je to izazvalo nasilje na ulicama i paljenje nekoliko stranih ambasada. Vlada Srbije je saopštila da nikada neće priznati jednostrano proglašenu nezavisnost Kosova, a državama koje su najavile priznavanje kosovske nezavisnosti najavila pogoršanje odnosa.

U isto vrijeme proces evropske integracije, ne samo Srbije, već i zemalja u regionu, je znatno usporen. Srbija je 2006. dobila i novi Ustav. Usvojeni tekst je pripremljen veoma brzo, grupa partijskih vođa i eksperata za svega dvije nedjelje je pregovarala i utvrdila kompromisni tekst, koji je bio prihvatljiv skoro za sve političke partije. Sadržina ovog ustava ima i niz referenci na Kosovo, a usmjerenost Srbije ka Evropi u nekim svojim članovima čini upitnom.

Prijedlog za rješenje kosovskog pitanja

Pridruživanje EU ne bi trebalo da bude samo prioritetni spoljopolitički cilj država zapadnog Balkana, već i najvažnije unutrašnjepolitičko opredjeljenje ka suštinskim reformama političkog, ekonomskog i pravosudnog sistema i izgradnje demokratskih institu-

cija u skladu sa evropskim standardima.

Srbija se u procesu evropskih integracija našla na posljednjoj poziciji među državama zapadnog Balkana, zauzevši mesto iza Hrvatske, Makedonije, Crne Gore, Albanije i Bosne i Hercegovine.

Uprkos proglašenoj nezavisnosti, Kosovo i dalje ne rukovodi samostalno procesom evropske integracije, već u ime Kosova to čini UNMIK administracija. Najveću kočnicu uspješnosti evropske integracije Kosova predstavljaju neriješeni odnosi sa Srbijom. Otud se kao logična javlja ideja o mogućnosti da se povežu dvije goruće teme na zapadnom Balkanu danas – pitanje definisanja statusa Kosova i pitanje evropske budućnosti Srbije i regiona.

Prijedlog politike koji bi relevantne aktere u Srbiji i na Kosovu usmjerio ka rješavanju ovih problema pretpostavlja nekoliko koraka. Najprije bi Srbija, usmjerivši se na racionalno i objektivno sagledavanje međunarodnih prilika, trebalo da uputi jasan signal EU da je moguće postići dogovor kojim će Srbija, pod pretpostavkom da se postigne saglasnost o narednim koracima, prihvatiti faktičko stanje na Kosovu. Budući da Srbija ne može da spriječi članice EU da priznaju nezavisnost Kosova, onda je racionalno da otvori, a ne da zatvori svoju evropsku perspektivu.

Sa EU i predstavnicima Albanaca sa Kosovu, Srbija bi trebalo da inicira dogovor koji će da reguliše status Srba na Kosovu, njihovo državljanstvo, slobodni pristup kulturnim spomenicima i slobodno kretanje ljudi između Kosova i Srbije. Srbija bi istovremeno od EU trebalo da traži jasnu garanciju za dobijanje statusa kandidata za članstvo u Uniji i datum otpočinjanja pregovora o članstvu. U okviru regionalne saradnje, Srbija bi, nakon dobijanja statusa kandidata, trebalo da uspostavi diplomatske odnose sa Kosovom, što će biti uslov za učlanjenje u EU.

Predložena politika prema pitanju rješavanja statusa Kosova i ubrzanju evropske integracije Srbije bi nakon dvadeset godina sukoba i ratova omogućila da se definišu novi odnosi između zemalja u regionu. Ona bi Srbiji dugoročno donijela najveće koristi, a za zemlje zapadnog Balkana stvorila pretpostavke za uspostavljanje stabilnosti i jačanja međusobnog povjerenja.

Autor predaje na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu

Praznična razglednica

Piše: Brano Mandić

Dvije najveće bruke što ih hranim pod lijevom sisom te me žderu u dugim noćima jesu dva nepočina, dvije obaveze koje sam preskočio da oposlim, a kako – stvarno ne znam.

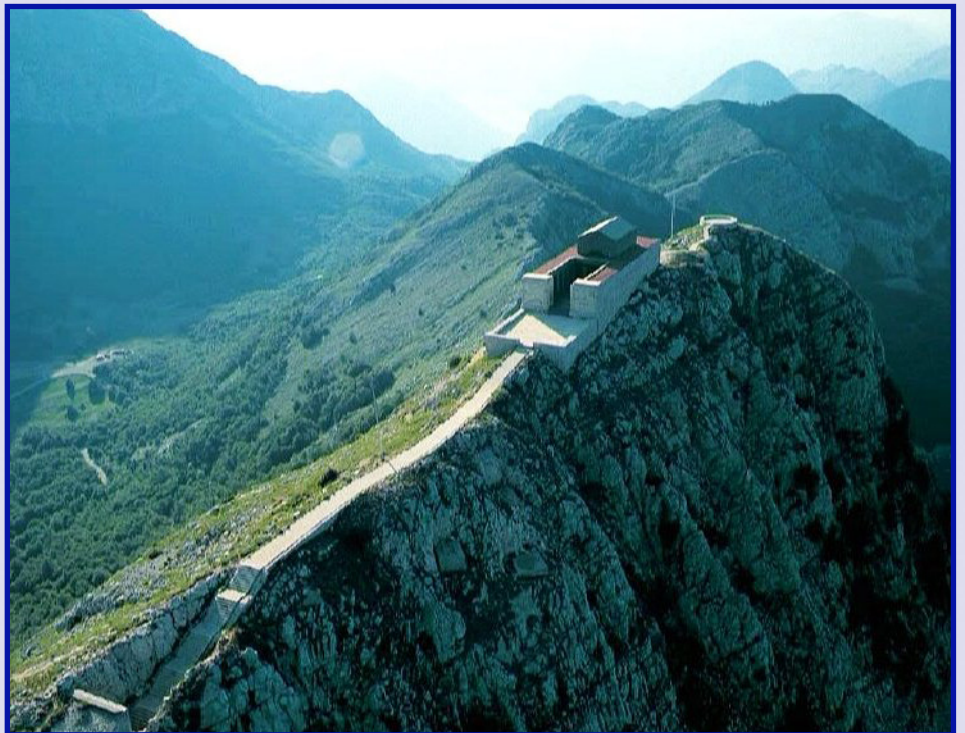
Velika hrabrost treba da se priznaju slične bedastoće i smatram se ovdje bastašnikom. Na kocku stavljam porodični ugled i mogu se nadati da me sutra neko pljune u mehani, ili da mi konobar pljune u kafu, ili nešto gore od oboje, što bi rekao Vladika Rade, a Ranko Krivokapić, predsjednik Skupštine mu uzvratio cvijećem i sportskim pozdravom: čuvajte slobodu!

Od Krivokapića se može učiti kako stid prevazići i mislim da to jeste dužnost najsvetija. O tome nas suptilno uči narodni pojac kroz sti-

Kome u povodu dana državnosti, dakle dići zdravicu srednjeg prsta – Briselu ili Podgorici? Rekli smo, svim onima koji su 21. maja krkali na državni trošak

hove "a ljubovca od stida ne mogla". Upravo je "Hasanaginica" primjer da se najveće balkanske tragedije, makar stihovane, svode na pokolj zbog nekog glupog običaja, tako da ću ja ovdje iskoračiti i, evo, konačno priznati rumenih obraza da se nikada nisam popeo na svetu planinu Lovćen i pročitao Bludnog sina by Charles Bukovsky. Rekog, dušu spasih.

Ekvilibrat po ubjeđeniju, biram baš ovaj praznični tren da se ispo-vjedim ne bi li mi ljudi oprostili kao dobrom Crnogorcu i izdanku dva komitska vuka što ih ubiše pod novotvorenim obeliskom, jos jednim spomenom na našu sjajnu istoriju kojom smo zadužili Evropu.

Samo ne znam zašto moramo toliko da budemo ozbiljni. Možda je to razumljiva osobina malih naroda i freških država, no prećutati ne mogu taj osjećaj da se igramo istorije dok propada ekonomija i šansa da uhvatimo priključenije sa gorepomenutim kontinentom.

Državni praznik sam proveo u

krugu porodice Adams. Najviše sam se družio sa onom rukom koja izlazi iz kutije i diže srednji prst prema svakom ko je minulih dana krkao na državni račun.

Sa prozora gledam crnogorsku zastavu na krovu opštine Podgorica i smišljam način da se otisnem u Evropsku uniju na mjesec dana i pišem reportaže, a sve vapijući povratak ovdje gdje ljudi znaju što je čojstvo i nijesu zaboravili moralne uzuse prađedova, samo su prestali da pucaju na svadbama što me strašno nervira i zbog toga neću da se ženim mlad.

U međuvremenu, javio mi se stomak u tridesetoj, šlauf sala, pederuša masti, mlohavi kaiš, Gra-

ndiozni Drob Pivski (GDP), naročito upadljiv kada ga nakalemiš na skelet propalog beka šutera. Muka je to, domoljubi, kad ti se prišljamče lojni džepovi na kukove, ličiš na trudnicu, kičma ti vapi rebalans kao crnogorski budžet; ego kopa fotke sa mature, kada si bio mršavac i dizao dva prsta. Danas si debeloguz koji sve rjeđe dobije želju da podigne jedan. Kome u povodu dana državnosti, dakle dići zdravicu srednjeg prsta – Briselu ili Podgorici?

Rekli smo, svim onima koji su 21. maja krkali na državni trošak. Visoko istegni ruku, kao da bereš grožđe. Sjeti se sa sjetom pečenog vola na Cetinju prije tri godine. Dobar je bio vo, simbol plodnosti, berićeta, ali ružno ga je bilo videti mrtvog mariniranog u pivu, na naslovnici "Vijesti". Uložio sam protest urednicima. Pečeni vo, kao državni simbol?!

Prvo su ga zaklali, okrenuli prema Lovćenu, onda su ga odrali, natakli na podmazani ražanj. Kada je počeo da se okreće, strašna vrteška mesine razgalila je folkor prađedovski. Gladni narod je pjevao kralju Nikoli i gatao u plečku

ODGOVORNOST CRNOGORSKE VLADE

Težak posao za civilno društvo

U očekivanju odluke Evropske komisije o liberalizaciji viznog režima za zemlje zapadnog Balkana, inostrani

Piše: Stevo Muk

mediji objavili su da je crnogorsko Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave izdalo pasoš bivšem tajlandskom premijeru **Taksinu Šinavatri**, koji je u svojoj zemlji osuđen na dvije godine zatvora zbog korupcije i nalazi se na potjernici Interpola.

Demokratska, proevropska javnost u Crnoj Gori očekivala je da predsjednik Vlade Crne Gore, **Milo Đukanović** ili potpredsjednica Vlade za evropske integracije, **Gordana Đurović**, izgovore

Tako smo na izvrnut način saznali da se Zakon o zaštiti ličnih podataka nije usvojio da bi zaštitio privatnost građana, već da bi zaštitio neodgovornost političara i državnih službenika

sljedeću rečenicu "Slučaj izdavanja novog crnogorskog pasoša tajlandskom premijeru će se hitno i do kraja ispitati, a odgovorni trebaju da snose odgovornost".

Umjesto toga, potpredsjednica Đurović je kazala je da je previše kritike od strane nekih medija, nevladinih organizacija i predstavnika opozicije usmjereno na to da građani naše države budu oštećeni i dodala "Meni je to destrukcija. Ne mogu da shvatim da elementarno ne mogu da shvate: da se izvještaj o viznoj liberalizaciji upravo piše i da bespoštednim ponavljanjem takvih osuda rade protiv sebe i svojih kolega koji satima i danima čekaju ispred evropskih ambasada da dobiju vize, a ne protiv Vlade Crne Gore".

Na početku afere ministar unutrašnjih poslova i javne uprave je naveo da više informacija o cijelom slučaju ne može dati zbog Zakona o

zaštiti ličnih podataka, da bi kasnije odlučno poručio da "u vezi sa Šinavatom više neću davati nikakve izjave".

Tako smo na izvrnut način saznali da se Zakon o zaštiti ličnih podataka nije usvojio da bi zaštitio privatnost građana, već da bi zaštitio neodgovornost političara i državnih službenika.

Ali, pomenuti Zakon koji je usvojen krajem prošle godine, na nesreću ministra unutrašnjih poslova i javne uprave nije ni stupio na snagu, jer je utvrđeno da će njegova primjena otpočeti tek 1. jula 2009.godine.

Aleksandar Saša Zeković, istraživač kršenja ljudskih prava, podržao je insistiranje da ministar unutrašnjih poslova i javne uprave **Jusuf Kalamperović** javnosti pojasni odluku da se bivšem tajlandskom premijeru dodijeli crnogorsko državljanstvo i time preuzme punu odgovornost za taj čin. "Konkretne aktivnosti još jednom potvrđuju da u Crnoj Gori civilno društvo jedino ima dovoljno profesionalne, stručne i

demokratske kondicije da insistira na zatvaranju i rješavanju javno postavljenih pitanja i problema. Ministar Kalamperović i Vlada u cjelini imaju profesionalnu i moralnu obavezu prema crnogorskoj javnosti da pojasne koji su eventualno naučni, privredni, kulturni, ekonomski, sportski, nacionalni i drugi interes Crne Gore imali u vidu kada su omogućili bivšem tajlandskom premijeru, pravasnaznom osuđenom za kriminal, da stekne crnogorsko državljanstvo. Insistiranje javnosti da dobije punu informaciju o kompletnom postupku treba shvatiti isključivo dobronamjerno i u cilju odbrane najboljih interesa Crne Gore. Blagovremeno pružanje adekvatnih informacija posebno je važno i zbog više hiljada građana na koje se izrazito negativno održavaju odredbe Zakona o crnogorskom državljanstvu i koji ih dovodi u jako nepovoljan društveni i

socijalni položaj, čak i poslije više decenija života u Crnoj Gori. Ne treba isključiti ni mogućnost obmane ministra i kompletne Vlade od strane zainteresovanih lica koji su ih svjena uskratila za objektivne informacije. U svakom slučaju uspostavljanje trajne veze između države Crne Gore i nekog fizičkog lica zaslužuje ozbiljniji i odgovorniji tretman. Zbog kredibiliteta Crne Gore i očuvanja vladavine prava neophodno je da Vrhovna državna tužiteljka provjeri da li eventualno iza konkretnog sticanja crnogorskog državljanstva ima elemenata korupcije i zloupotrebe službenog položaja pogotovo od strane lica koja su eventualno predložili ovu odluku, a dolaze iz nekog organa državne uprave nadležnog za prijedlaganje ove odluke, shodno odredbama Zakona. U slučaju utvrđivanja štete po interese Crne Gore i njenih građana neophodno je javnosti pružiti izvinjenje, pokrenuti postupak za prestanak konkretnog državljanstva te profesionalno i politički sankcionisati odgovorna lica. To bi bila jasna potvrda demokratskih kapaciteta Crne Gore."

NVO "MANS" podnijela je tužbu Upravnom sudu protiv Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave zbog kršenja Zakona o slobodnom pristupu informacijama, nakon što su istekli zakonski rokovi u okviru kojih je ovaj organ morao da odgovori na zahtjev za slobodan pristup informacijama koje se odnose na način na koji je Šinavatra primljen u crnogorsko državljanstvo, kad i gdje mu je izdat pasoš. Ministarstvo tražioce nije udostojilo čak ni negativnog odgovora. U ovoj NVO smatraju da "Pošto je Šinavatri dat novi crnogorski pasoš sa biometrijskim podacima, prema zahtjevima zvanične procedure, on je morao doći u Crnu Goru da bi te podatke dao na propisanom mjestu i na propisani način. To otvara dodatan prostor za sumnju da se u ovom slučaju radi ili o korupciji na veoma visokom nivou, koja je omogućila zaobilaženje kompletne procedure i svih bezbjednosnih mehanizama ili ogornom sistemskom

propustu u Ministarstvu".

U jeku afere "Šinavatra" predsjednik Vlade Milo Đukanović je najprije kazao "Sada vidim iz medija ili nevladinih organizacija vrednosne sudove da li je to (prim. Autora izdavanje pasoša Šinavatri) trebalo ili nije. Moj odgovor je kada oni budu ministri unutrašnjih poslova, oni će suditi o tome. Dok je Kalamperović ministar, on treba da sudi o tome. I, što se mene tiče, vjerujem da je o tome sudio veoma vodeći računa o interesima Crne Gore", precizirao je Đukanović.

On je poručio da oni ljudi koji se previše uživljavaju u ulogu ministra "pa bi oni davali ili ne pasoš, neka učestvuju na izborima, pobijede, neka steknu pravo i onda neka revidiraju odluke koje pri ovakvom rasporedu demokratskih snaga na političkoj sceni pripadaju nama".

Đukanović kao da ne može da shvati kako se na izborima ne odlučuje

Đukanović kao da ne može da shvati kako se na izborima ne odlučuje o tome da li će postojati slobodne nevladine organizacije i mediji

o tome da li će postojati slobodne nevladine organizacije i mediji.

U intervjuu, još uvijek državnom, dnevnom listu "Pobjeda", datom povodom Dana nezavisnosti govoreći o svojim kritičarima Đukanović ih je nazivao "prljavim koritom", "neostvarenim ljudima", "nezadovoljnicima" "kompleksašima", navodeći da je za njegove kritičare "Ponajmanje nemoralno, recimo, klevetanje vlastite države koja im je omogućila sve do čega su u životu došli, uključujući i takvu slobodu javnog izražavanja" kao i da "djelovanje protiv sopstvene države zaogrću plaštom borbe za ljudske i medijske slobode". Objasnio je javnosti i da "ne može vjerovati ljudima koji tako pljuju po svojoj državi", kao i da mu je "jasno da je riječ o politički ambicioznim i neuspješnim, isfrustriranim ljudima, od kojih će nekima, kako vrijeme odmiče, sve manje trebati vlast, a sve više pojačana porodična pažnja ne bi li bar ostali podnošljivo agresivni u svom radnom i životnom okruženju."

Ovakav način etiketiranja kritičara vlade samo je nastavak ranijih izjava vladinih i partijskih činovnika u kojima su ovi nazivani "sramotnicima" i "izdajnici-

Taksin Šinavatra

ma". Ovom prilikom smo saznali i da još uvijek važi zakon ćutanja u vrhovima vlasti i solidarnost sa krivcima, kao i da se ništa nije promijenilo u odnosu vlasti

prema argumentovanoj kritici nevladinih organizacija i da nas i dalje dijele na patriote i izdajnike. Na kraju, saznali smo i da se Taksin Šinavatra interesuje za kupovinu crnogorskog ostrva Sveti Nikola, pokraj Budve, koje prodaje "Prva banka" čiji je većinski vlasnik, rođeni brat

Civilno društvo je dobrodošlo samo kada je saglasno sa stavovima vlasti, kada ne postavlja pitanja, kada ne traži odgovore i kada pristaje na ulogu koju mu dodijeli vladin ili partijski činovnik. Sve ostalo je za njih, koji su sebe izjednačili sa državom, izdaja nacionalnih interesa. A poznato je kako se obračunava sa izdajnicima. Zato se ovakav rječnik može shvatiti i kao otvoreni poziv na dalje disciplinovanje nepodobnih kritičara

premijera Đukanovića, a u kojoj i on sam ima vlasništvo.

Izjave date u toku trajanja afere Šinavatra od strane premijera Đukanovića, potpredsjednice Vlade Đurović, ministra unutrašnjih poslova i javne uprave Kalamperovića i drugih vladinih funkcionera dovode u pitanje sam smisao postojanja i rada civilnog društva, nevladinih organizacija i medija. Naime, civilno društvo je za njih dobrodošlo samo kada je saglasno sa stavovima vlasti, kada ne postavlja pitanja, kada

ne traži odgovore i kada pristaje na ulogu koju mu dodijeli vladin ili partijski činovnik. Sve ostalo je za njih, koji su sebe izjednačili sa državom, izdaja nacionalnih interesa. A poznato je kako se obračunava sa izdajnicima. Zato se ovakav rječnik može shvatiti i kao otvoreni poziv na dalje disciplinovanje nepodobnih kritičara.

U zemlji u kojoj je urednik jednog dnevnog lista ubijen, a da se nikada nijesu otkrili nalogodavci tog zločina, direktor drugog dnevnog lista prebijen na ulici, vodeći istraživač kršenja ljudskih prava bio žrtvom prijetnji smrću,

neovlašćenog fotografisanja i snimanja, a da se počinioci nikada nijesu pronašli, dva novinara koja su pisala i govorila o organizovanom kriminalu prebijena samo u posljednje dvije godine, a da se počinioci i nalogodavci nikada nijesu pronašli, a u kojoj predsjednik Vlade na ovaj način govori o onima koji drugačije misle, ne izgleda malo vjerovatno da se slično ponovi.

Autor je predsjednik Upravnog odbora Instituta Alternativa

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANKA EVROPSKE UNIJE

Kao šargarepa na štapu

Pridruživanje i članstvo u Evropsku uniju vidim ne kao cilj sam po sebi, već prije svega kao šansu za dinamičniji društveni, politički i

Piše: Ana Vujošević

ekonomski razvoj, koji ne prestaje prijemom Crne Gore u EU. Naprotiv, mogućnosti se tek tada u potpunosti otvaraju. No, od naših sposobnosti i kapaciteta zavisi u kojoj mjeri ćemo te mogućnosti iskoristiti i pod kojim uslovima i okolnostima, a što je najvažnije sa kojim i kakvim ljudima na čelu države ćemo Crnu Goru uvesti u EU.

Razmišljajući o tome zašto želim biti građanka EU, jer geografski pripadamo Evropi, prva asocijacija mi je sistem vrijednosti. Naime, ta EU postaje nekako otelotvorenje sistema vrijednosti kojima težimo, ali i sanjanog života dostojnog življenja kroz djelotvorno usvajanje principa na kojima počiva EU – slobode, demokratije, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava i sloboda. Sada takva evropska porodica meni izgleda i suviše daleko...

Zašto? Osnovni postulat demokratije je smjenjivost vlasti na izborima. Tako su nas makar učili na fakultetu. A o kakvoj mi to demokratskoj, evropskoj državi govorimo ako ja, kao građanka Crne Gore koja je, navodno, na pragu EU živim u državi na čijem je čelu ista garnitura ljudi već punih 18 godina?!

Demokratija? Sloboda? Vladavina prava? Ljudska prava? Bolji životni standard? čini mi se prosto naivnim i za očekivati da vladajuća garnitura primijeni ove vrijednosne kategorije iz makar dva razloga: ona ih ne baštini, a i njihova primjena bi bila direktan sukob sa njihovim privatnim interesima.

Kako se onda ne zapitati se da li je priča o EU, metaforično, domaća šargarepa na dugom štapu koju nam po potrebi onako približe da je vidimo, omirišemo, jako poželimo kako bi u nadi da ćemo je jednog dana i dobiti, pod uslovom da budemo što tiši, što poslušniji, što neprimjetiniji. U međuvremenu, ide priča kako smo sve bliže

i bliže, eto još malčice, na pragu smo, samo još malo strpljenja, a onda za one najizdržljivije čestitke...

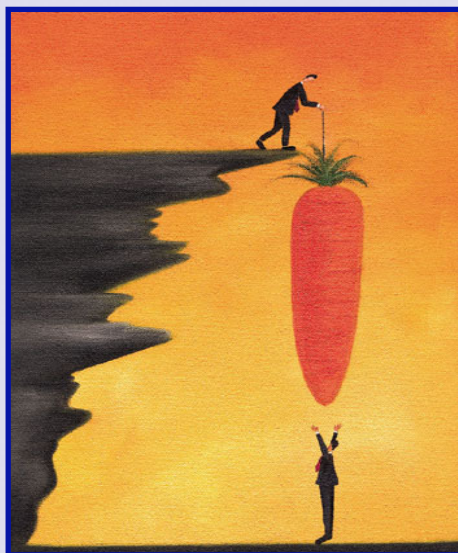
Divim se ljudima koji vjeruju u bajke. Ali, ja sam sklonija realističnom pogledu i odbijam ružičaste naočare da bi mi život bio podnošljiviji.

Nijesam euroskeptik, ali ne mogu dozvoliti da me zarad proklamovanog boljeg života i kroz gotovo vjersku ostranost i zaslijepljenost dijela elite, dovode u zabludu da pod ovim uslovima Crna Gora može biti uspješna evropska priča. Istim onim ljudima koji već više od deceniju ovu državu vode gore, dolje, lijevo, desno dok građani ošamućeni, kao poslije vožnje na roler koster–u više ništa jasno ne vide, jer im se vrti u glavi od lude "vožnje", sretni sto imaju čvrsto tlo pod nogama i zahvalni što postoje.

Novi ljudi sa svježim idejama, dobronamjerni, stručni, odlučni i hrabri – to je ono što Crnoj Gori najprije treba. To je temelj od kojeg treba krenuti, jer kuća se ne gradi od krova

Indikativno je da upravo kroz pomenutu metaforu o štapu i šargarepi, možemo jasno uočiti zdravim razumom nespojivu logiku jurnjave za evropskom šargarepom kroz puko ispunjavanje uslova, a bez suštinskih promjena u društvu. Spolja gladac, a iznutra jadac.

E, pa ja građanka Crne Gore, koja želi da njena država postane najprije dostojna Evrope u smislu principa koje EU promovise, da bude istinski svijetli primjer ovog brdovitog Balkana, jer samo tako ćemo svi mi, kao

građani, osjetiti benefite EU.

Da li je i ovo nerealističan san? U ovim okolnostima možda. Da li je vrijedno raditi na njegovom ostvarenju. Apsolutno da.

S druge strane svjesna sam činjenice da bi u ovom trenutku, Crna Gora mogla bez Unije samo u jednom slučaju – ukoliko bude reformski šampion. Da kroz brzu, duboku i konzistentnu, a sveobuhvatnu društvenu, ekonomsku i političku reformu dođe do politički udobnog, a ekonomski efikasnog poretka. To je ono što mislim i da bi trebao da bude cilj jedne male zemlje kao sto je naša, to je država u kojoj ja sanjam da živim u ili izvan EU, a to je ujedno jedini razvoj događaja pri kojem bi Crna Gora imala perspektivu.

Istina je da proces pridruživanja EU, kao i članstvo, donosi brojne prednosti: učestvovanje u kreiranju i donošenju odluka i poli-

tika EU, trgovinsku, proizvodnu i tehnološku integracija u jedinstveno tržište, pristup razvojnim fondovima, podršku poljoprivredi, mogućnost višestruko većeg obima privatnih investicija, značajnu naučnu i univerzitetsku saradnju, šansu za modernizaciju države, ekonomije i društva. Međutim, sve to zavisi od političkih i ekonomskih kapaciteta koje država razvije tokom procesa pridruživanja, jer ništa nije zagarantovano.

Novi ljudi sa svježim idejama, dobronamjerni, stručni, odlučni i hrabri – to je ono što Crnoj Gori najprije treba. To je temelj od kojeg treba krenuti, jer kuća se ne gradi od krova.

Da li želim da budem građanka EU?

Ukoliko se svi pomenuti uslovi ispune i Crna Gora konačno zakorači putem sveobuhvatnih reformi, ukoliko dočekamo da dobijemo poziv kao civilizovana, demokratski i ekonomski uređena, stabilna država bila bih itekako ponosna građanka te Unije.

Ovako, iako se nadam da će naše institucije dobiti prelaznu ocjenu iz kontrolnog (čitaj: Upitnika), ipak sa skepsom očekujem bitnije promjene na bolje po nas, obične građane Crne Gore.

Autorka je polaznica VI generacije Škole evropskih integracija i saradnica u Centru za građansko obrazovanje

Ne daju govornicu Le Penu

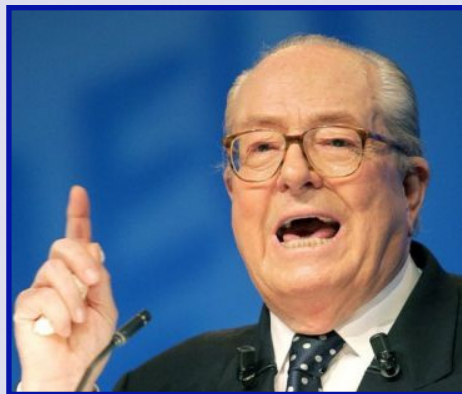
Poslanici Evropskog parlamenta (EP), početkom mjeseca, su u Strazburu, velikom većinom glasova promijenili parlamentarni poslovnik koji sada onemogućava da vođa francuske krajnje desnice **Jean-Marie Le Pen**, kao najstariji poslanik, predsjedava konstitutivnom sjednicom Evropskog parlamenta nakon izbora u junu.

Do izbora predsjednika novog saziva Evropskog parlamenta, konstitutivnom sjednicom predsjedavaće predsjednik EP iz prošlog saziva ili jedan od 14 potpredsjednika, umjesto najstarijeg poslanika što je do sada bilo predviđeno poslovníkom.

Predsjednik poslaničkog kluba socijalista **Martin Schulz** i potpredsjednik Zelenih **Daniel Cohn-Bendit** pokrenuli su to pitanje u martu izrazivši zabrinutost mogućnošću da Jean Marie Le Pen, koji ima 80 godina, predsjedava konstitutivnom sjednicom.

Poslovnik EP je već jedanput mijenjan nakon skandala 1989. godine. Tada je

poslanik sa liste Le Penovog Nacionalnog fronta, **Claude Autant-Lara**, kao najstariji poslanik, predsjedavao konstitutivnom sjednicom i održao uvodni govor, koji je natjerao veliki broj poslanika da napuste sjednicu. Nakon toga, predsjedajućem na konstitutivnoj sjednici oduzeto je pravo da drži govor.

TH!NK na cestama EU

Norveški automobil TH!NK City prvo je vozilo na električni pogon koje je dobilo dozvolu za izlazak na ceste Evropske unije, saopšteno je iz holandskog ministarstva transporta. Dozvolu je izdao holandski ministar za transport **Camiel Eurlings** nakon

završene simbolične probne vožnje.

Holandski uvoznik Elmonet, lociran u gradu Eeldeu na sjeveru te zemlje, saopštio je da je taj automobil, maksimalne brzine od 100 kilometara na sat, naročito pogodan za gradsku vožnju. Baterija se puni svakih 13 sati.

TH!NK City košta oko 40.000 eura. Trenutni model, u vlasništvu norveških investitora od 2006. godine, peta je generacija prototipa razvijenog još 1991. godine.

Serijska proizvodnja tog automobila započela je 1999. godine, uz podršku najvećeg dioničara američkog automobilske giganta Forda, koji se 2003. godine povukao iz industrije automobila na električni pogon.

Jeftinije uz evropsku knjižicu

Više od 180 miliona evropskih građana posjeduje evropsku zdravstvenu knjižicu koja 1. juna ove godine obilježava pet godina postojanja.

Evropska zdravstvena knjižica uvedena je u 31 zemlji – 27 članica EU-a, Islandu, Lihtenštajnu, Norveškoj i Švajcarskoj.

Knjižica omogućava lakši pristup

zdravstvenoj zaštiti tokom putovanja u drugu zemlju članicu. Kada je riječ o cijeni, posjedovanje ove knjižice osigurava da za pacijenta vrijede cijene zdravstvenog sistema dotične zemlje. To je važno u nizu zemalja poput švajcarske, gdje bez tog dokumenta pacijent mora platiti privatnu tarifu, koja je viša i za koju nema refundacije.

Prijestonice evropske kulture

Portugalski grad Gimareš i slovenački Maribor izabrani su za evropske prijestonice kulture za 2012. godinu, objavila je Evropska komisija.

Francuski Marselj i slovačke Košice to će biti 2013. godine, odlučile su članice EU.

Ove godine Evroprijestonice kulture su austrijski Linz i litavski Vilnius. Iduće godine tu titulu će podijeliti njemački Esen, mađarski Pečuh i turski Istanbul.

Još bez odluke o pristupanju EU

Islandska premijerka **Johana Sigurdardotir** izjavila je da je većina u islandskom parlamentu za otvaranje pregovora o pristupanju EU, ali da se dvije vladajuće koalicione stranke još uvijek ne slažu oko toga da li je potrebno da se Island pridruži Uniji.

Pitanje članstva u EU je glavna sporna tačka između proevropskih socijaldemokrata premijerke Sigurdardotir i euroskeptičnih lijevo-zelenih nakon što su te dvije stranke pobijedile na izborima prošlog mjeseca.

Mediteran ubira plodove

Francuski poljoprivrednici dobijaju ukupno najveći dio sredstava iz poljoprivrednih fondova EU-a. No, pojedinačno, najveći broj takozvanih "milijona" – kompanija koje dobijaju milionske iznose iz Zajedničke poljoprivredne politike nalazi se u Italiji i Španiji.

Evropska komisija zatražila je od članica da objave imena korisnika evropskih fondova za podršku poljoprivredi, čime želi podstaknuti raspravu o budućnosti evropske poljoprivredne politike, na koju odlazi 40% budžeta EU. Jedino Njemačka nije ispunila tu obavezu, pravdajući se potrebom zaštite ličnih podataka koja je predviđena tamošnjim zakonom.

Tokom prošle godine najviše subvencije dobile su su dvije italijanske kompanije iz šećerne industrije: Italia Zuccheri – 139,8 miliona eura i njen glavni konkurent Eridania Sadam – 125,3 miliona eura.

GENERALNE OCJENE EK: KOLIKO SU CRNOGORSKE INSTITUCIJE ISPUNILE USLOVA IZ MAPE PUTA

Moglo je i bolje

Izgleda da je Crna Gora ispunila uslove iz Mape puta kada je riječ o bloku 1– sigurnost dokumenata, dok je ispunila "veliku većinu uslova" iz bloka 2. i 4. odnosno ilegalnih migracija, uključujući readmisiju i osnovna prava. U bloku 3. – javni red i bezbjednost, koji uključuje prevenciju i borbu protiv organizovanog i finansijskog kriminala, te terorizma i korupcije čini se da je ispunjena "većina" uslova.

Tako stoji u dokumentima Evropske komisije (EK) na osnovu kojih će države članice EU uskoro odlučiti da li će Crnu Goru staviti na Bijelu Schengen listu.

Primjenu zakona o spriječavanju pranja novca i finansijskog terorizma treba nastaviti, usvajanjem i primjenom dodatnih zakona. ...Broj uspješnih istraga slučajeva pranja novca (jedna presuda u aprilu 2009) je vrlo ograničen. Neophodne su bolja primjena odgovarajućih istražnih metoda i bolja saradnja između nadležnih institucija, generalne su ocjene Evropske komisije

U majskom izvještaju eksperata EK koji su snimali stanje u trećem poglavlju Mape puta navodi se da je Crna Gora "uglavnom usvojila neophodan pravni okvir za borbu protiv organizovanog kriminala".

"Usvajanjem novog Krivično–procesnog zakonika koji je još u skupštinskoj proceduri očekuje se znatno unaprijeđenje istražnih kapaciteta nadležnih institucija", piše u Izvještaju.

Ukazuje se da je "neophodno unaprijediti i statističko praćenje trendova organizovanog kriminala i korupcije".

"Uspostavljanje tripartitnog tijela u sastavu Nacionalne komisije koje će okupljati predstavnike policije, tužilaštva i sudstva i biti odgovorno za prikupljanje uporednih podataka

o krivičnim djelima predstavljalo bi značajan napredak u tom smjeru. Potrebno je unaprijediti metode prikupljanja, analiziranja i interpretacije podataka", sugeriše Komisija.

U dijelu izvještaja posvećenom prevenciji i borbi protiv finansijskog kriminala (pranja novca, finasiranja terorizma i zaplijene imovine stečene kriminalnim aktivnostima) ukazuje se da zakonodavstvo o pranju novca "treba dalje razviti" i primjenjivati, ali "obezbjediti finansijske i ljudske resurse u ovoj oblasti na održivoj osnovi." Procjenjuje se da Uprava za spriječavanje pranja novca ima

dovoljan broj zapošljenih, budžet i adekvatan pravni okvir za rad, ali da se "broj prijavljenih sumnjivih finansijskih transakcija smanjuje. Broj uspješnih istraga slučajeva pranja novca (jedna presuda u aprilu 2009) je vrlo ograničen. Neophodne su bolja primjena odgovarajućih istražnih metoda i bolja saradnja između nadležnih institucija", zaključuje EK.

Dodaje se da će uspješna primjena novog zakona o konfiskovanju imovine stečene kriminalom biti olakšana novim Krivično–procesnim zakonom, Zakonom o agenciji za državno vlasništvo i neophodnim izmjenama Krivičnog zakonika. "Sada je od prioritetne važnosti uspostavljanje Agencije za državno vlasništvo koja će biti zadužena za upravljanje

konfiskovanim dobrima", navodi EK.

Ocjenjuje se da je usvajanje Zakona o spriječavanju konflikta interesa u decembru 2008. "veoma pozitivan potez". "Sada treba insistirati na primjeni izmjena pravnog okvira, uključujući i jačanje Komisije za spriječavanje konflikta interesa. Proces primjene GRECO–vih preporuka i međunarodnih konvencija se nastavlja", navode eksperti EK.

Po pitanju istraga i suđenja uspostavljena je, dodaje se, dobra saradnja između različitih ustanova odgovornih za borbu protiv korupcije, ali je "broj presuda i dalje ograničen, u poređenju sa brojem pokrenutih istraga, kao i u poređenju sa percepcijom ovog fenomena u javnosti".

U posljednjim izvještajima koji su eksperti Komisije napravili u maju, u dijelu upravljanja granicama u Bloku 2, navodi se da je novi zakon o državnoj kontroli granica u završnoj fazi, te da će biti usvojen do sredine 2009. "Time će se crnogorsko zakonodavstvo približiti Schengenskom graničnom kodeksu. Neophodne mjere primjene treba usvojiti što je prije moguće".

Ocjenjuje se da je crnogorska granična policija "centralizovana i

dobro organizovana", a da su postojeći ljudski resursi "na zadovoljavajućem nivou i da je procenat zapošljenih u odnosu na procijenjeni optimum 96%... Granična policija ima dovoljno ljudi da po potrebi pojača ljudske i tehničke resurse na strateškim lokacijama u periodima pojačanog protoka osoba tokom turističke sezone. Zapošljeni u graničnoj policiji pokazuju zadovoljavajuću motivisanost, profesionalnost i upoznatost sa poslom", navodi se u dokumentu EK.

Sa druge strane, ukazuje se da je nastavni program Policijske akademije za oblast kontrole granica "neadekvatan". "Osnovna obuka za buduće graničare je previše uopštena i nedovoljno usredsređena na razvijanje ključnih sposobnosti poput prepoznavanja falsifikovanih dokumenata. Uz to, postoji potreba za organizovanjem dodatnih specijalističkih i naprednih kurseva obuke za procjenu rizika, uočavanje osoba skrivenih unutar vozila itd", ukazuje EK.

Što se tiče mjera za suzbijanje korupcije, značajni koraci su već preduzeti u tom pravcu.

"Svi zapošljeni u graničnoj policiji su upoznati sa kodeksom ponašanja i kopije ovog dokumenta postoje u svim kancelarijama granične policije, a postavljene su i skrivene kamere u cilju otkrivanja korupcije", piše EK.

U majskom izvještaju koji tretira migracije, eksperti EK navode da je u ovom trenutku još prerano za proc-

jenu kvaliteta primjene novog Zakono o strancima.

"Efikasna primjena će zahtijevati obezbjeđivanje neophodnih ljudskih resursa i njihovu obuku za preuzimanje novih odgovornosti. Saradnja između nadležnih institucija je od ogromnog značaja, posebno saradnja između Ministarstva unutrašnjih poslova i javne uprave i Zavoda za zapošljavanje", piše u izvještaju.

Podvlači se da su "potrebni dalji naponi na unaprijeđenju sistema prikupljanja podataka i nadzora migracionih tokova".

"Registar stranaca još uvijek nije u elektronskom formatu niti je prikupljen na jednom mjestu već se nalazi u posjedu nekoliko institucija. Centralizovan registar stranaca ne postoji, ali bi trebao da bude formiran početkom novembra, pod nadzorom Ministarstva unutrašnjih poslova. Pri tome je neophodno omogućiti

pristup ovom registru elektronskim putem svim nadležnim centralnim i lokalnim kancelarijama policije i javne uprave", piše u izvještaju.

Dodaje se da MONSTAT-u nedostaju ljudski resursi kako bi efikasno procesuirao i analizirao migracione statistike.

"Što se tiče politike integracije, neophodno je zauzeti proaktivniji stav prema državljanima trećih zemalja koji legalno borave u zemlji kao i prema povratnicima kako bi se obezbijedila njihova integracija u sisteme finansijske i socijalne pomoći na koje imaju zakonsko pravo", ocjenjuju eksperti EK.

Ističe se da se prekogranična saradnja sa susjednim zemljama održava na ad hoc osnovi, te da statistički podaci pokazuju da postojeći kapaciteti nijesu dovoljno iskorišćeni i da se smanjuje broj istraženih slučajeva organizovane ilegalne migracije (sa 10 slučajeva u 2007. na 4 u 2008).

Sporazum o readmisiji između Evropskih zajednica i Crne Gore, kako se navodi, efikasno se primjenjuje.

Kada je riječ Bloku 4. Mape puta, EK navodi da je Crna Gora uspostavila većinu strateških, pravnih i institucionalnih okvira u oblasti slobode kretanja i ličnih dokumenata, kao i prava građana u pogledu zabrane diskriminacije i zaštite manjina.

Ukazuje se i da je "opšti pravni okvir o zabrani diskriminacije uglavnom utvrđen", iako za sada poseban antidiskriminacioni zakon nije usvojen.

"Pravni i institucionalni okvir za zaštitu manjinskih prava je u najvećoj mjeri uspostavljen i vlasti ulažu dodatne napore na primjeni radi popravljanja situacije manjina. Napredak u ovoj oblasti je, međutim, veoma spor, posebno u pogledu RAE populacije", ocjenjuje Komisija.

V.Ž.-V.Š.

NEDOSTAJU PSI TRAGAČI

Što se tiče nadzora granice, eksperti EK navode da su taktike koje se upotrebljavaju "zadovoljavajuće, iako postoji generalna potreba za unaprijeđenijom i modernijom opremom poput alarmnih sistema, vozila, helikoptera i manjih letjelica kao i za obučanim psima tragačima".

"Kancelarije granične policije na jednom broju manjih prijelaza takođe zahtijevaju modernizaciju, kako u pogledu zgrada, kapija i ograda tako i u pogledu opreme kojom se graničari u njima služe. U Crnoj Gori je broj integriranih čitača pasoša neadekvatan, u mnogim kancelarijama takvi čitači ne postoje, i nijedna postaja nema aparat za uzimanje otisaka. Takođe je potrebno obučiti veći broj pasa tragača i koristiti ih u kontroli vozila.

ZAŠTO SE MALA I SREDNJA PREDUZEĆA TEŠKO ODLUČUJU DA OTVORE POSLOVNICE U DRUGIM ČLANICAMA EU

Porezi jačaju granice

Evropsko zajedničko tržište pruža kompanijama pristup na tržište od 500 miliona ljudi, ali se iznenađujuće mali broj malih i srednjih preduzeća odlučuje da iskoristi tu priliku.

Na osnovu člana 43, Ugovora o osnivanju Evropske zajednice, sloboda osnivanja preduzeća daje pravo svim preduzetnicima iz zemalja članica EU da osnuju preduzeće u drugim državama EU.

U praksi, više od 99% evropskih kompanija su mala i srednja preduzeća sa manje od 250 zaposljenih i maksimalnim prihodom od 50 miliona eura. Međutim, prema nalazima Evropske komisije, samo 8% ovih kompanija učestvuje u prekograničnoj trgovini, a samo 5% ima podružnice ili kapital uložen u inostranstvu.

Visoki troškovi otvaranja preduzeća i administrativni zahtjevi u pogledu poreza, računovodstvenih

u potpunosti bude primijenjena do kraja 2009. godine. Njome se propisuje uspostavljanje slobodnog unutrašnjeg tržišta usluga, ukidanjem pravnih i administrativnih prepreka razvoju prekogranične razmjene usluga između država članica. Direktiva se odnosi na mnoštvo uslužnih aktivnosti, od profesija poput pravnih i ekonomskih savjetnika, arhitekata, inženjera, računovođa i nadzornika preko građevinskih preduzetnika, pružanja usluga kompanijama (npr. održavanje kancelarijskog prostora, konsultantskih usluga, ugovaranje i organizacija skupova, marketing), trgovinskih i turističkih usluga, obrazovnih djelatnosti, pa sve do pružanja usluga fizičkim licima (čišćenje i održavanje privatnih kuća, čuvanja djece i baštovanstvo).

Najveća prepreka razvoju prekogranične razmjene dobara i usluga u Uniji su, još uvijek velike,

U praksi, više od 99% evropskih kompanija su mala i srednja preduzeća sa manje od 250 zaposljenih i maksimalnim prihodima od 50 miliona eura. Međutim, prema nalazima Evropske komisije, samo 8% ovih kompanija učestvuje u prekograničnoj trgovini, a samo 5% ima podružnice ili kapital uložen u inostranstvu

pravila i pravila registracije spriječavaju veliki broj malih i srednjih preduzeća da se uključe u poslovne tokove drugih zemalja. EU je preduzela nekoliko koraka da im izade u susret – prije svega, usvajanjem direktive o uslugama, ali je, uprkos tome, ogroman potencijal evropskog unutrašnjeg tržišta je i dalje izvan dometa najvećeg broja malih i srednjih preduzeća.

Direktiva o uslugama, usvojena krajem 2006.godine, bi trebala da

razlike u sistemima oporezivanja, koje spriječavaju mala i srednja preduzeća da se lako i brzo prilagode tržištu.

Evropska komisija tvrdi da plaćanje prekograničnih poreza zna da košta manja preduzeća i do 2.5% ukupnih prihoda, dok je za velika preduzeća taj trošak tek oko 0.02%.

"Za mala i srednja preduzeća EU možda postoji kao jedinstveno tržište, ali isprijecano sa 27

različitih i nespojivih poreskih sistema", kaže **Andrea Benassi**, generalna sekretarka panevropskog udruženja malih i srednjih preduzeća – UEAPME.

Članice Evropske unije do sada nijesu pokazale puno entuzijazma za takozvani sistem "oporezivanja po osnovu sistema zemlje porijekla", kojim bi se kompanijama dozvoljavalo da prijavljuju poreze na osnovu pravila zemlje iz koje dolaze.

Stoga, Evropska komisija planira da uvede Zajedničku konsolidovanu poresku osnovu (Common Consolidated Corporate Tax Base – CCCTB), kojom bi se koliko-toliko harmonizovali poreski sistemi u EU.

Preduzetnici i njihovi lobiji se odavno žale da za upoznavanje sa novim sistemom oporezivanja u drugoj državi treba i novca i vremena koji mnoge firme sebi nijesu u stanju da priušte. U tom cilju je uspostavljena i Evropska preduzetnička mreža (Enterprise Europe Network) kako bi se kompanijama pružile neophodne informacije i pojednostavio proces nalaženja poslovnih partnera u

drugim državama.

Najveći pomak u tom pravcu, međutim, je upravo Direktiva o uslugama, koja omogućuje svim kompanijama i pojedincima zainteresovanim za pružanje usluga u drugim državama da sve neophodne formalnosti poput dozvola, obavještenja i drugih pitanja obave preko zajedničke centrale, bez potrebe da kontaktiraju pojedinačno sve institucije zadužene za ove poslove u državama članicama.

Direktivom se države obavezuju da ukinu suvišne ili disproporcionalne sertifikacijske procedure, kao i diskriminatorne zahtjeve vezane za nacionalnost ili boravište, i da u buduću ne koriste posebne restrikcije poput "testa ekonomske potrebe", kojim se od kompanija traži da sprovedu istraživanje na tržištu kako bi dokazale da postoji potreba za njihovim uslugama.

Neka ograničenja će i dalje biti moguća pod određenim uslovima, i to u domenu usluga koje se tiču javnih politika, javne bezbjednosti, zaštite zdravlja i zaštite životne sredine.

Direktivom se prepoznaju i određena izuzeća od opšteg prava na pružanje usluga, poput slanja radnika u inostranstvo i prepoznavanja profesionalnih kvalifikacija.

Nova pravila će, takođe, osnažiti poziciju korisnika usluga, koji će od sad imati pravo da izaberu provajdera uslužnih aktivnosti iz bilo koje države EU bez potrebe da za to

Visoki troškovi otvaranja preduzeća i administrativni zahtjevi u pogledu poreza, računovodstvenih pravila i pravila registracije sprječavaju veliki broj malih i srednjih preduzeća da se uključe u poslovne tokove drugih zemalja

traže posebna ovlašćenja, a od nacionalnih vlasti se očekuje da pruže opšte informacije i pomoć u ostvarivanju prava potrošača bez obzira na porijeklo firme.

Iako je Direktiva o uslugama naišla na opšte načelno odobravanje, očekuje se da gotovo jedna

trećina država članica – Belgija, Češka, Estonija, Finska, Grčka, Slovenija i Španija – neće u roku ispuniti obavezu transpozicije direktive u nacionalno zakonodavstvo.

Ministri finansija EU su nedavno odobrili uspostavljanje sličnih šema, ali samo za usluge koje se pružaju elektronskim putem. UEAPME, koja okuplja oko 12 miliona malih i srednjih preduzeća, traži da se ovaj princip proširi na sve sektore.

Još jedan korak u tom pravcu je prijedlog Komisije za usvajanje Evropskog statuta privatnih kompanija (European Private Company Statute, EPC). EPC bi pojednostavio pravni okvir i omogućio preduzećima da otvaraju filijale i trguju preko granica pod istim pravilima u svim zemljama članicama. Minimalni kapital potreban da se

otvori Evropska privatna kompanija bi bio simboličnih 1 euro.

Evropski parlament je u februaru odobrio usvajanje EPC-a, ali pojedine države članice se još uvijek protive novim pravilima u strahu da bi ovi mogli ugroziti nacionalne statute.

Evropska komisija je, takođe, osnovala program razmjene mladih preduzetnika ("Erasmus for Young Entrepreneurs") kako bi ohrabrila mlade preduzetnike da neko vrijeme provedu saradujući sa iskusnim privrednicima u drugim zemljama članicama. Prvi, pilotski projekat Komisije će uključiti 870 ambicioznih početnika kojima će platiti 1,100 eura mjesečno u trajanju od jednog do šest mjeseci koje će ovi provesti učeći od iskusnih preduzetnika.

v.š.–v.ž.

ZBOG KRIZE TRI DANA ZA BIZNIS

Napore Evropske komisije da olakša pristup zajedničkom tržištu malim i srednjim preduzećima posebno je podstakla trenutna finansijska kriza, koja je uzdrmala manja preduzeća, zbog nedostatka sredstava finansiranja i zamrznutih kredita.

Evropski plan za obnovu privrede, usvojen na Samitu lidera EU 12. decembra 2008. godine, između ostalog, predviđa hitno ukidanje prepreka osnivanju kompanija.

Od zemalja se traži da:

- Smanje troškove osnivanja biznisa na nulu
- Smanje vrijeme potrebno za osnivanje biznisa na tri dana
- Uspostave centralne kancelarije (fizički, putem uspostavljanja nove institucije ili putem Interneta, ili oboje) u kojima je moguće obaviti sve neophodne formalnosti za osnivanje preduzeća – od prijavljivanja, plaćanja PDV-a do uplaćivanja doprinosa.

Regionalna škola demokratije

U Banja Luci je, od 18.–22. 05. 2009. održana VII Regionalna škola demokratije za studente iz Banja Luke, Tuzle, Zagreba i Podgorice, u organizaciji Fridrich Ebert fondacije u saradnji sa Centrom za međunarodne odnose iz Banjaluke i Centrom za međunarodne studije iz Zagreba. Škola je okupila 24 studenta/kinje iz tri države, koji su 5 dana imali mogućnost da slušaju eminentne predavače iz različitih oblasti. Nakon predavanja, polaznici su posjetili Hrvatski konzulat u Republici Srpskoj, kao i Banske dvore, gdje su im, nakon razgovora sa potpredsjednikom Republike Srpske iz reda hrvatskog naroda Davorom Čordašem, uručene diplome za uspješno završen program.

I ove, kao i prethodnih godina, škola je postigla veliki uspjeh, jer je na jedan poseban način objedinila mlade ljude iz regiona i podstakla ih da razmišljaju zajedno o putevima demokratizacije i evropeizacije. Oni su istakli su važnost da sve zemlje napreduju na zajedničkom putu ka EU. Uzvišene ideje o demokratiji, pravdi, jednakosti, slobodi, kao i tolerancija i kultura dijaloga treba da predstavljaju sredstvo dostizanja tog cilja.

Na školi su iz Crne Gore učestvovali **Mirela Rebronja** i **Ivana Tatar**, saradnice na programima u Centru za građansko obrazovanje (CGO), koji ima dugogodišnju saradnju sa organizatorima ovog programa.

Imam ideju

Veliko finale prvog retoričkog takmičenja za srednjoškolce "Imam ideju" održano je 8.05.2009. u Centru za građansko obrazovanje. Takmičenje je organizovano od strane CGO-a, A – SMYLE alumni grupe i Debatnog kluba gimnazije "Slobodan Škerović".

U finalu je učestvovalo 12 srednjoškolaca iz svih krajeva Crne Gore,

a pobjednik takmičenja je Nikola Zeljak iz Bijelog Polja, koji je žiriju i publici iznio ideju o organizovanju pozorišne predstave za djecu sa posebnim potrebama. Za realizaciju pomenute ideje, **Nikola Zeljak** će dobiti 300€, kao i tehničku i logističku pomoć za realizaciju projekta. Drugo i treće mjesto su osvojili **Merima Džeferadžović** i **Ognjen Kovačević** iz Podgorice. Svo troje su na osnovu plasmana obezbijedili učešće u popularnom serijalu Atlas televizije *Biramo lidera*.

O Crnoj Gori iz evropskog ugla

U Berlinu je 4.05.2009. održan panel pod nazivom "Crna Gora i njen put ka EU – izazovi i perspektive", na kojem su govorili **Gordana Đurović**, potpredsjednica Vlade; **Nebojša Medojević**, predsjednik Pokreta za promjene; **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje; **Srdan Milić**, predsjednik Socijalističke narodne partije i **Željko Ivanović**, direktor dnevnika *Vijesti*.

Oni su u okviru uvodnih izlaganja dali svoje viđenje o napretku nakon nezavisnosti, stanju u oblasti reformi,

kao i tumačenje posljednjih parlamentarnih izbora, očekivanom uticaju svjetske ekonomske krize, ali i očekivanja od Evropske unije i procjenu u kojoj je mjeri Crna Gora spremna za EU.

Publika je bila veoma zainteresovana za brojne druge aspekte, pa je diskusija bila duga i dinamična.

Panel je organizovala fondacija Friedrich Ebert. Takođe, za učesnike je bio organizovan čitav niz dodatnih sastanaka sa različitim donosiocima odluka u Njemačkoj.

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

EVROPSKA FEDERACIJA ZA TRANSPORT I ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Evropska federacija za transport i zaštitu životne sredine je nezavisna, neprofitna, pan-evropska asocijacija osnovana sa ciljem da kroz naučno utemeljenu argumentaciju djeluje na polju lobiranja za razvoj i unaprijeđenje politika EU koje se tiču transporta i sa njim povezane životne sredine. Osnovana je 1990. i danas je jedna od vodećih organizacija na polju zastupanja održivih transportnih politika EU.

Misija federacije je promocija transportnih politika koja se baziraju na principima održivog razvoja, redukcije negativnog uticaja koji saobraćaj ima na životnu sredinu i zdravlje ljudi, spriječavanja neracionalne upotrebe energije i suzbijanja svih socijalnih i ekonomskih troškova zagađenja prouzrokovano saobraćajem.

Djelovanje federacije rezultat je aktivnosti 49 članica koje su fokusirane na promociju i stalno unaprijeđenje ekoloških i transportnih politika EU u skladu sa principima koncepta održivog razvoja. Federacija ima svoje članice u 32 zemlje EU.

Ključni aktuelni projekti se odnose na suzbijanje problema nastalih usljed emisije ugljen-dioksida, spriječavanje buke u saobraćaju i njenih štetnih posljedica, problema sa pomorskim i avio saobraćajem i zagađenjem vode i vazduha koji su njima uzrokovani, kao i problema naplate putarine za vozila većih gabarita koji ozbiljno zagađuju životnu sredinu.

Organizacija ima konsultativni status u ekonomskom i socijalnom savjetu EU i u UN, kao i konsultantsku ulogu u savjetu za održivost avio saobraćaja u okviru Međunarodne organizacije za civilno vazduhoplovstvo. članica je grupe Green 10 koja djeluje u okviru EU na polju politike zaštite životne sredine.

U svojoj bogatoj izdavačkoj djelatnosti organizacija izdaje i mjesečnik u kojem donosi novine na polju rasprava, istraživanja i trendova u razvoju evropske politike životne sredine i saobraćaja.

Više informacija o organizaciji možete pročitati na: www.transportenvironment.org

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Peti regionalni forum o tranzicionoj pravdi

Teršalič, van Dartel, Krivokapić, Uljarević, Mirel, Kandić

Peti regionalni forum o tranzicionoj pravdi u post-jugoslavenskim zemljama održan je 29. i 30. 05. u Bečićima, kod Budve. Forumu je prethodila Skupština članica održana 28.05. na kojoj je usvojen Statut Koalicije za REKOM i izabrano Koordinaciono vijeće.

Forum su organizovali Centar za građansko obrazovanje i Akcija za ljudska prava iz Crne Gore u ime Koalicije preko 300 nevladinih organizacija i pojedinaca iz regiona koji su na ovom skupu nastavili konsultacije o osnivanju Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava (REKOM) na teritoriji bivše SFRJ.

U uvodnoj sesiji koju je moderirala **Daliborka Uljarević**, ispred organizatora, govorili su **Ranko Krivokapić**, predsjednik Skupštine Crne Gore, **Pierre Mirel**, direktor Odjeljenja za zemlje zapadnog Balkana, Generalni direktorat za proširenje, Evropska komisija i **Ron J.P.M. van Dartel**, ambasador Kraljevine Holandije u Crnoj Gori i Srbiji.

Nakon toga su izvještaj o toku konsultacija o osnivanju REKOM-a podnijeli: **Nataša Kandić**, Fonda za humanitarno pravo, Srbija; **Shukrije Gashi**, Partners Kosova, Kosovo; **Vesna Teršalič**, Documenta, Hrvatska; **Vehid Šehić**, Forum građana Tuzle, Bosna i Hercegovina; i **Tea Gorjanc Prelević**, Akcija za ljudska prava, Crna Gora.

Na Forumu je bilo preko 380

učesnika iz svih država sa teritorije bivše SFRJ, pojedinaca i predstavnika nevladinih organizacija, udruženja žrtava i porodica žrtava, kao i tužioc, sudije, umjetnici, predstavnici mladih, političkih partija, medija, institucija.

Bivši član Komisije za jednakost i pomirenje iz Maroka, **Abdelhay Moudeden**, i bivši savjetnik članova Komisije za prihvatanje, istinu i pomirenje iz Istočnog Timora, **Patrick Burgess**, predstavili su prvog dana Foruma iskustva drugih zajednica i regiona u pokušaju da se kroz dijalog i objektivno istraživanje činjenica dođe do istine, pomirenja i prevencije budućih konflikata. U popodnevnom dijelu su održane 4 paralelne radionice: Zašto REKOM, Struktura REKOM-a, Mandat REKOM-a i Javno slušanje.

U pratećem programu prikazan je dokumentarni film *Rat za mir*, autora **Koče Pavlovića** iz Crne Gore, a poslije projekcije organizovan razgovor o filmu u kojem su učestvovali autor, novinari **Luko Brailo** i **Šeki Radončić** i **Vesna Teršalič**, jedna od osnivača inicijative za osnivanje REKOM.

Drugog dana rada Foruma organizovano je javno slušanje žrtava i svjedoka ratnih zločina, koji su javno govorili o svojim ličnim tragedijama kako bi ih sačuvali od zaborava, ali i pomogli u utvrđivanju istine o događajima iz prošlosti. Skupu su se tom prilikom obratili **Šekeret Krasnići**, koji je preživio strijeljanje, **Mario Lučić**, bivši zatočenik logora Morinj, **Andelko Kvesić**, zatočenik

Da se ne zaboravi i ne ponovi

U Podgorici je 28. 05. 2009. održana konferencija za medije povodom obilježavanja 17 godina od ratnog zločina deportacije bosansko-hercegovačkih izbjeglica iz Crne Gore pod nazivom "Da se ne zaboravi i ne ponovi", u organizaciji Centra za građansko obrazovanje i Akcija za ljudska prava.

Na konferenciji su govorili **Šeki Radončić**, novinar, autor knjige "Kobna sloboda" i scenarista filma "Karneval" o deportaciji; **Jasenska Perović**, sestra pok. **Alenka Titorića**, predstavnica Udruženja porodica deportovanih izbjeglica iz Crne Gore 1992. godine; **Nataša Kandić**, direktorka Fonda za humanitarno pravo iz Beograda; **Esad Kočan**, glavni urednik nedjeljnika Monitor i **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje, kao predstavnica organizatora.

KPD Zenica, **Nikola Šašo**, čiji su roditelji ubijeni tokom operacije Oluja u Hrvatskoj, **Cvetko Ristić**, kojem je bilo dvanaest godina kada su mu ubili roditelje, brata i sestru, **Husnija Avdagić**, zatočenik više logora u BiH i **Nenad Mihajlović**, čija dva sina su na Kosovu odveli pripadnici OVK i nikad ih nije pronašao.

Cilj REKOM-a je stvaranje tačnog, zvaničnog i objektivnog zapisa o ratnim zločinima i drugim teškim povredama ljudskih prava počinjenih na teritoriji bivše SFRJ, uključujući priznavanje žrtava i njihove patnje, kao i spriječavanje ponavljanja zločina. REKOM bi bio regionalno tijelo koje osnivaju države nasljednice bivše SFRJ, koje bi bilo nezavisno od svojih osnivača, i koje bi se fokusiralo na iskustva žrtava.

Očekuje se da REKOM izradi popis žrtava i ljudskih gubitaka, i da time zauvijek spriječi manipulacije brojkama stradalih i ubijenih. Mogao bi da bude od pomoći tužilaštvima za ratne zločine, postojećim zvaničnim komisijama za nestale, i da svojim radom stvori uslove za razumijevanje i toleranciju, i povrati dostojanstvo žrtvama i njihovim porodicama.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

FULL MTEC SCHOLARSHIP

The Dutch government will be refunding the costs as part of the MATRA Training for European Cooperation (MTEC) programme.

The scholarships are intended primarily for recent college graduates and young officials from new EU member states and pre-accession states. In this way the Netherlands wishes to contribute to the enhancement of strategic cooperation and partnerships on the basis of the core values which are shared by the EU. In addition to attending the master's programme, students will take part in a social programme – which includes an introduction to the Netherlands – and will follow a personal development programme. Deadline for applications is 1 July 2009.

An MTEC scholarship covers tuition fee, study materials, housing, subsistence, insurance, visa costs, travel to and from the home country, a personal development programme (including effective leadership, change management, project planning) and a social programme (Introduction programme, excursions, and access to the unique campus facilities of the University of Twente).

Applicants who want to be considered for an MTEC Scholarship have to go through the regular admission procedure of the University of Twente starting at <http://pa.graduate.utwente.nl>.

Prospective students need to have completed a bachelor degree in Public Administration or strongly related social sciences, live in the relevant states at the time of application, have an IELTS subscore of 6.0 minimum on all four aspects of the IELTS test, and may not be older than 35 years.

More information about the scholarship are available on the website: www.unimaas.nl

CALL FOR PAPERS POLITICAL SCIENCE RESEARCH CENTRE (PSRC) FORUM 10TH INTERNATIONAL CONFERENCE

Organised by: Political Science Research Centre, Zagreb, Croatia and Scientific Forum, Zagreb, Croatia

Information Society and Globalisation: Transformation of Politics

Date: October 22–23, 2010

Place: University of Dubrovnik, Dubrovnik, Croatia
Supported by: REGIMEN (Research Network on International Governance Globalization and the Transformations of the State)

Deadline for submitting application and paper proposals: June 30th 2010

More details about the PSRC Forum may be found on: <http://www.cpi.hr/index.php?menu=8>

The main objective of the 10th International

Conference of PSRC Forum Information Society and Globalisation: Transformation of Politics is to provide insights into global changes brought by the development of information and communication technologies, with a particular focus on their impact on the political sphere. By enabling a multidisciplinary discussion, this conference aims at a broad scientific insight of these phenomena.

List of specific topics as a guideline for paper theses and discussions

I. Technology, Society and History

II. ICT and Media

III. Information Society and Politics

All proposals and papers should be written in English.

There is a limited fund for covering travel and accommodation costs for participants, so we encourage you to apply as soon as possible.

The Conference Papers will be published as a print version, as well as an electronic version on the web site www.cpi.hr.

For any further information please contact: Lana Kosovac, Political Science Research Centre Scientific Forum, Zagreb, Croatia, Tel/Fax: +385 1 3863 113, E-mail: ana.kosovac@cpi.hr

Web site: www.cpi.hr

POLICY FELLOWSHIP 2009/2010

The Local Government and Public Service Reform Initiative (LGI) of the Open Society Institute is pleased to announce 3 topics for its 9th Annual Policy Fellowship Program.

Topic 1: Managing Local Public Service Provision in a Period of Global Economic Crisis

Topic 2: Improving Local Government-Third Sector Cooperation in the Delivery of Local Services

Topic 3: Improving Quality, Efficiency and Access to Education through Finance and Management Reforms

LGI is accepting proposals for all 3 topics from our predominant geographic area of activity, i.e. the transition regions of South Eastern Europe and the former Soviet Union. In addition to this, applications for Topic 1 are open to nationals of the European Union, and for Topic 2 to nationals of the new European Union member states of Central Eastern Europe, Indonesia and Peru.

The deadline for submitting online applications is June 21, 2009.

Detailed information about the topics, the application procedures, the target fellows and regional focuses can be found in the attached document and on the LGI website by clicking on http://lgi.osi.hu/documents.php?id=2675&m_id=19 In order to submit your application please go to http://lgi.osi.hu/documents.php?id=2675&m_id=19&bid=1

For more information on the LGI Fellowship Program contact the Program Manager Masha Djordjevic at mdjordjevic@osi.hu

EUROPEAN STUDIES: BORDERS AND IDENTITIES IN EUROPE ORGANISER: THE UNIVERSITY OF HELSINKI, NETWORK FOR EUROPEAN STUDIES

Dates: 4–20 August 2009

COORDINATOR: Ms. Laura Tuominen, laura.e.tuominen@helsinki.fi

The course examines shifting borders and identities in Europe in current and historical perspectives. The first part of the course focuses on the recent trends in the political system of the EU with a special attention paid on the dimensions of contestation and rival identities. The second part discusses the dynamic interrelationship between borders and collective identity constructions in Europe in a longer historical perspective. Emphasis will be on the shifting understandings of Europe, its regions and states, especially as seen through the histories of two 20th century "border states", Finland and Austria.

The topics covered during the lectures include:

- Public opinion on European integration
- The party politics of European integration
- Lines of conflict in EU decision-making (European Parliament, Council)
- Supranational democracy or intergovernmental policy coordination?
- Democratic deficit?
- Definitions of Europe and European identities
- European borderlands: The cases of Austria and Finland
- Small states in European politics in the 20th century
- Europe of regions, Central Europe and northern Europe, in particular

The grading will be based on the lecture diary (50%) – a written report based on the lectures – and the workshop performance (50%). The lecture diary must be handed in by Wednesday August 19. Please direct any questions concerning the content of this course to the Coordinator, Ms. Laura Tuominen, laura.e.tuominen@helsinki.fi Any questions concerning the general arrangements (accommodation, scholarship, etc.) should be addressed to the Summer School's office at summer-school@helsinki.fi.

More details are available at the website: www.helsinki summerschool.fi

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.

Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Vladan Žugić; Uredivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,

Neđeljko Rudović, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović

Njegoševa 36/I; Tel/fax: 020/665–112, 665–327; E-mail: ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo-cce.org